

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1860.

ΤΟΜΟΣ Γ.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 235.

ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΛΥΡΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ (*).

—οοο—

α Ἡ ἐπιθεώρησις αὕτη καταβάστα μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων καταλήγει εἰς πρόβλημα συζητηθὲν ἐνίοτε. Ὁ καιρὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς φαντασίας παρήλθεν ἄρα διὰ τοὺς λαοὺς, ἢ ἐξέλιπεν ὄλως διὰ τὸν ἄνθρωπον; Ἡ Εὐρώπη, ἐν ἣ ὁ ἀστὴρ τῶν τεχνῶν οὐδέποτε πρὸ πέντε αἰῶνων ἐγκατέλιπε τὸν ὀρίζοντα, κινδυνεύει τάχα νὰ ἀπολέσῃ τὸ θεῖον τοῦτο φῶς; Καὶ μόνη λοιπὸν ὑπολείπεται ἐποχὴ ὁμοία τῶν καὶ ἄλλοτε γενομένων γνωστῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καθ' ἃς ἡ γνῶσις τῶν ὑλικῶν πραγμάτων κατέστρεψε τὸ αἶσθημα τοῦ ἰδανικοῦ, ἢ δύναμις καὶ ἡ ἐργασία ἐδέσμευσαν ἐντὸς ἀγοραίας καὶ κοινῆς εὐζωίας ἑκατομμύρια νοῶν, μὴ ἀναφλεγόμενων πλέον ὑπὸ τοῦ ἐρωτος τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν τεχνῶν; Καὶ πρέπει νὰ υποθέσωμεν ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἡ ἰσχυρὰ αὕτη μητρόπολις τῆς οἰκουμένης, καταπλημμυρούσα ταύτην δι' ἀποικίων, μετέδωκεν αὐτῇ μετὰ τοῦ ἰδίου αἵματος καὶ γῆρας πρῶτον, καὶ ὅτι κατὰ τὰς χώρας τῆς βορείου Ἀμερικῆς, τὰς ἀδιακόπως εὐρυνόμενας τὰς ὡς ἐκ μαγείας ἀναβλαστανούσας πόλεις, ὁ ἡμέτερος πολιτισμὸς μόνον ἐνέσπειρε μετὰ τῆς πολυχρονίου

πείρας καὶ τῶν νεωτέρων αὐτοῦ ἐφευρέσεων, τῇ περὶ τὸν ὄλως πραγματικὸν βίον ἐμπειρίαν, τῇ περὶ τὸ κέρδος ἐπιδεξιότητα καὶ τὸν ἐνεργὸν καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας, τὴν τεχνικὴν λέγω καὶ κατεσκευασμένην ταύτην χρῆσιν τοῦ βίου, χάριν τῆς ὁποίας ὀλίγος χρόνος παραχωρεῖται εἰς τὰς εὐγενεῖς ἀπολαύσεις τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καλαισθησίας; Πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ θεωρήσωμεν ὡς μόνον μέλλον, ὡς τελευταίαν πρόοδον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, τὸν θρίαμβον τῆς ἐπικληθείσης κοινωνικῆς ἐπιστήμης, τῆς ἰσότητος τῶν συμφερόντων, ὃν οἱ μὲν ὄνειροπόλοι ἀνευ φαντασίας, ἢ οἱ ἐνθεομανεῖς ἀνευ θρησκείας ἀξιοῦσι νὰ καταστήσωσι πρακτικὸν διὰ δημοκρατικῆς ἐξισώσεως ὑποβεβλημένης εἰς κανονισμοὺς κοινοβίων καὶ μισθῶν, ἄλλοι δὲ προθυμοῦνται νὰ παραστήσωσιν ἀνετότερον καὶ ταχύτερον διὰ τῆς ἀπλῆς ἐπιβροχῆς τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ πολιτικοῦ δεσποτισμοῦ; Τὴν φαντασιοκοπίαν ταύτην συνιστῶσι τινὲς τῆς θεωρίας ὀπαδοί· αὐτοὶ ἐξύμνησαν σπουδάζοντες τὴν κυριαρχίαν τῶν Καίσαρων τῆς Ρώμης ὡς ἐποχὴν κοινωνικῆς ἰσότητος, πρὸς ἣν ἔχουσι ὁμοιότητα τὰ καθεστῶτα ἡμῶν ἤδη, ἄρα καὶ ἐπιθυμητέαν.

Ἀλλὰ πρὸς τὰ σοφίσματα ταῦτα ἰδοτελοῦς ἐπιστήμης δεῦτε ἀπαντήσωμεν μετὰ σπουδῆς, ὅτι τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἐπικλυοῦνται ἐν ἑλλείψει δικαιοῦματος, εἶναι καὶ πλημμελὲς καὶ ἀπατηλόν. Ὁ μακάριος οὗτος ὑλισμὸς, ἐν ᾧ ἤθελεν εὐφραίνεσθαι τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὸν ἴσον ζυγὸν τῆς Ρώμης, ἢ

(*) Ἴδε φυλλ. 132.

ἡ δύναμις αὐτῆ τῆς ἐνεργείας, τὸ θέαμα τοῦτο τῶν ἀναντιρρήτων ἀληθειῶν, ἀλλ' ἡ Εὐρώπη ὑπὲρ ποτε σήμερον δύναται νὰ καταρθῶσιν μεγάλα πράγματα, νὰ διανοίξῃ νέους ὁρίζοντας, νὰ καταστήσῃ εὐφύρους νέας γαίας καὶ νὰ συλλέξῃ καρποὺς ὠρίμους. Προσθετέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς βαθείας ἐπεκτάσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ συνδυασμοῦ πρὸς τὰ ἀνατολικά ὄρια τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἐξήρτηται ἡ ἀληθὴς ἰσορροπία τοῦ κόσμου, ἔνδοξος καὶ διαρκὴς ἐπικράτησις τοῦ πνεύματος τῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν ἀπέραντον Ἀμερικανικὴν χώραν, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνη ἀνεκάλυψε καὶ κατώκησεν.

Ἐάν, καλλιεργούμενων γενναίως τῶν ἐπιστημῶν, ἡ ἰσχυρὰ ἐφαρμογὴ τῶν τεχνῶν, αἱ πολιτικαὶ ἀρεταὶ καὶ αἱ ἐλευθερίαι γίνωσις ἐξ ὧν αὐταὶ πηγάζουσι, διωσθῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνων κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην· ἐάν τὸ δημόσιον χριστιανικὸν δίκαιον κανονίσῃ τὴν ἰσχύν, ἡ δὲ δουλεία, ἡ αἰχμαλωσία καὶ ἡ σωματεμπορία ἀποσκορακισθῶσιν ἀπὸ παντός μέρους τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἡ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, ὃν φέρουσι τοσοῦτῳ μακρὰν τὰ ἡμέτερα πλοῖα, κατακτήσῃ τὰς περὶ τὴν ἐστίαν αὐτοῦ πλουσίας χώρας, τότε οὐδεὶς φόβος εἰς τὴν Εὐρώπην ἕνεκα τῶν ἀπαύστως πολλαπλασιαζομένων ἑκατομμυρίων κατὰ τὴν ἀρκτέαν Ἀμερικὴν, καὶ ἀπὸ ἐρήμου εἰς ἔρημον ἐπεκτεινομένων πρὸς μεσημβρίαν.

Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ὁποῖον στάδιον καὶ ὁποῖαι ἐμπνεύσεις πρόκεινται εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐνεργεῖται! Ἀπὸ τῆς σήμερον ἔτι, ὅποσαι ἀναμνήσεις, ὅποσαι ἀπομιμήσεις, καὶ ὅποσα ἔνδοξα ἔχνη τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τῶν μνημείων τῶν μητροπόλεων τῶν μεγάλων ὀνομάτων, τῶν τεχνῶν, ἀρχαίων τινῶν παραδόσεων καὶ τῶν νεωτάτων ἐφευρέσεων αὐτοῦ! Ἐν ταυτῷ δὲ καὶ ὁποῖα τις κανονικωτέρα ἀναλογία εἰς τὰς ταχέας ταύτας ἀπομιμήσεις! Ὅποῖον μεγαλεῖον πλέον γιγάντειον καὶ πλέον ἐλεύθερον κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν τεχνῶν αἴτινες ἐκτείνονται, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ εὐρυχωροτέρας φύσεως καὶ ἐπὶ αὐξήσεως ἔθνων τοσοῦτῳ ταχέας, ὥστε φθίνειται ἀπειρίοριστος!

ἘΓινώσκουμεν ὅτι ἐρρήθη καὶ ὅ,τι αὐτοὶ οἱ Ἀμερικανοὶ λέγουσιν ἐνίοτε περὶ τοῦ βίου αὐτῶν ὡς ὑπὲρ τὸ θεῖον ἔρηρον καὶ θετικόν, περὶ τῶν ἀγροίκων αὐτῶν ἠθῶν στερουμένων πνευματικῆς χάριτος, καὶ περὶ τοῦ ἀενάου θορύβου τῶν πόλεων αὐτῶν, περὶ τῆς πολυμύχθου δραστηριότητος τῶν συναθροίσεων, ὁμοιαζούσης τοὺς ἄλλεπαλλήλους κτύπους τῶν πελέκεων τῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις αὐτῶν σκαπανέων. Ἡ αὐστηρότης τῆς δημοκρατικῆς ἰσότητος ἐπαυξάνει τὴν ψυχρὰν ταύτην δραστηριότητα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ὑπεκκαιομένην ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ συμφέροντος καὶ τῆς ἀνάγκης ἰσῆς εὐζωίας.

ἘΝομίζει τις ἀνανουμένην καὶ ἑκατονταπλασιαζομένην τὴν πανοῦργον καὶ τραχεῖαν ἐκείνην κοινωνίαν, ἣν περιγράφει Ρωμαῖος σατυρικός (*) λέγων, ὅτι

ἀπὸ πρώτας μέχρις ἐσπέρας, εἰς τε τὴν ἀγορὰν καὶ τὰς συνελεύσεις, καὶ τὸ πραιτώριον οἱ πολῖται ἀδιακόπως ἤριζον πρὸς ἀλλήλους ὡσεὶ ἦσαν ἐχθροὶ. Καὶ ὁμοῦ ποῖον κοινὸν πνεῦμα πατριωτισμοῦ οὐσφίγγει αἰφνης ὅλας τὰς ἀμερικανικὰς καρδίας ἐπὶ τοῦ πολυμύχθου τούτου σταδίου τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων! Πόσον μεγάλη ἐφάνη ἡ Ὀμοσπονδία ὅτε ἐκινδύνευεν! Ὡς πῶς τὸ πνεῦμα τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀνεπτέρωσε πάσας τὰς τραχεῖας ἐκείνης περιφιλαυτίας, καὶ μετὰ πόσης ὀρμῆς ὁ νεογνὸς νοῦς τῆς νέας Ἀμερικῆς ἀπέκρουσε τὴν ἀδικὸν προσβολὴν τῶν ξένων!

ἘΟὐδεμία ἄρα ἀμφιβολία ὅτι εἰς τὴν ἀνάωνμον ταύτην φυλὴν, εἰς τὸν πολυειδῆ καὶ μιγάδα ἐκείνον λαὸν τὸν ἐκτεινόμενον ἀπὸ βορρᾶ μέχρι νότου τῆς Ἀμερικῆς, ἀνήκει ὁ ἐνθερμότερος τῶν πατριωτικῶν ἐνθουσιασμῶν, ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος καὶ τοῦ νόμου. Καὶ πρὸς τούτους ἡ θρησκεία διὰ τῆς θερμότητος τῆς πίστεως καὶ τῆς πειθαρχίας τῆς λατρείας, χρησιμεύει ὡς σωτήριος χαλινὸς εἰς τὴν κομπαζούσαν ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῆς ταύτην φυλὴν, ἐνῶ οὐδένα ἄλλον ζυγὸν ἀνέχεται πλὴν τοῦ ζυγοῦ τῶν κινδύνων καὶ τῆς ἐργασίας. Ἡ αἵρεσις τῶν καθαριστῶν (puritains), ἣτις κατέστρεψεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὰς διακρίσεις καὶ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀρχαίας κοινωσίας, ἐστέρωσε ἐξ ὑπαρχῆς καὶ συνέσφιγξε τοὺς δεσμούς τῆς Ἀμερικανικῆς ἰσότητος. Ἀντικατέστησεν ἐπὶ τῆς ἐκτεταμένης ταύτης χώρας τὴν σπανίαν καὶ δειλήμονα ἐπέμβασιν τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας, διὰ τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἐκουσίας εὐπειθείας· ἐκυβέρνησε θρησκευτικῶς αὐτοὺς τοὺς τόσῳ δυσκόλως κυβερνωμένους ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἀρχῆς, καὶ οὕτως ἐχορήγησεν ὡς ἀντιστάθμισιν καὶ ὡς κανόνα τὸ δίκαιον τοῦ Εὐαγγελίου, τὸν ὑπέρτατον νόμον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγάπης, εἰς τὴν δραστηρίαν ταύτην, καὶ ἡσύχον, καὶ ἀκαταμάχητον, καὶ σχεδὸν ἀνεύθυνον ὡς πρὸς τὰ δικαίωμάτα τῆς ταύτης κοινωνίας.

ἘἈναμφιβόλως, διὰ τὴν ἀτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τὴν τῆς δημοκρατίας, πολλάκις ἐν Ἀμερικῇ παρεβιάσθη ὁ θεῖος οὗτος νόμος, καίτοι προσεποιούντο ἀναγνωρίζοντες τὸ μέγα αὐτοῦ κράτος.

ἘἩ γῆ ἐφ' ἧς τὸ χριστιανικὸν αἶσθημα ἐπικρατεῖ ζέον, ὅπου ὁ θρησκευτικὸς κανὼν τοσαύτην ἐχει ἰσχύν, εἶναι καὶ ὁ τόπος ὅπου ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ χριστιανικῇ Εὐρώπῃ τῶν πρώτων αἰώνων, ἡ δουλεία καὶ ἡ πώλησις καὶ ἡ φυσικὴ καθυποδούλωσις τοῦ ἀνθρώπου διατηροῦνται εἰσέτι.

ἘἌλλ' ἡ ἐλευθερία, ἣτις πολλὰς παρεκτροπὰς καὶ πολλὰς καταχρήσεις παραβλέπει, ἔχει τοῦλάχιστον τὸ σωτήριον τοῦτο ἀποτέλεσμα, τὸ νὰ συνταράσῃ ταύτας ἀπαύστως, νὰ τὰς παρενοχλῇ ἀδιακόπως διὰ τῆς ἀντιρρήσεως καὶ τοῦ ψόγου, νὰ ὑποκινή εἰ δέον ἐναντίον αὐτῶν τὰς συνειδήσεις, καὶ τάχιον ἢ βράδιον νὰ διορθῶ τὸν νόμον διὰ τῆς ἠθικῆς ἐμφύτου ὀρμῆς.

ἘΜὴ δὲν ἔχωμεν καὶ σήμερον ὑπ' ὄψιν τὸ ἐχέγγυον τῆς παραμυθητικῆς ταύτης ἀληθείας; Ἰδοὺ εἰς τινὰ ἐπαρχίαν τῆς Ὀμοσπονδίας, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ τῶν πλέον ἐσκληρυμένων ὑπὸ τῆς ἀ-

λαζονείας ἕνεκα εὐημερίας καὶ ἐξουσίας, ταπεινὴ τις καὶ εὐσεβὴς γυνὴ (*) ἀνύψωσε φωνὴν κατὰ τῆς ἀσεβοῦς καὶ παντοδυνάμου συνθηθείας τῆς δουλείας, προσέβαλε καὶ τὸν νόμον, καὶ τὰς προλήψεις, καὶ τὴν φιλαργυρίαν, καὶ τὴν ἠδυπάθειαν, ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα πάθη τὰ συμμαχοῦντα ὑπὸ τὸ κύρος τῆς συνθηθείας τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ αὐτῆς τῆς ὑπεροφίας ἐλευθέρου λαοῦ, καὶ ἡ ἀδύνατος αὐτῆ φωνή, ἣν ζωογονεῖ ἁγίως τις ἐνθουσιασμὸς, ἀντήχησε πανταχοῦ, ἑκατομμύριον ἄλλων φωνῶν ἐπαναλαμβάνουσιν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ ἀμερικανικοῦ κόσμου καὶ τὴν μεταδίδουσι πέραν τῶν θαλασσῶν· νέον πῦρ φιλανθρωπίας ἐξήψε τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ τοὺς πιστοὺς. Τὸ ἔργον προβαίνει ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς πίστεως· πάντες ἀναλαμβάνουσι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας, εἰς αὐτὴν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ Εὐαγγελίου· καὶ ἐναντίον τῶν ἀντιπράξεων τοῦ συμφέροντος, ἐναντίον τῆς περὶ τὴν θεραπείαν δυσκολίας ἀύξανόμενης ἕνεκα τῆς ἐκτάσεως τῆς νόσου, προλέγομεν ὅτι ἡ κηλὶς αὕτη ἐξαιλειοθήσεται ἐπὶ τέλους ἀπὸ τῆς Ἀμερικῆς, καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, τὴν μετὰ ζήλου προβαίνουσαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Σταυροῦ, « ἐν τούτῳ νίκα. »

ἘὍταν τοιαῦτα ἔργα κατορθῶνται διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, ὅταν ὁ καθαρὸς ἐνθουσιασμὸς τοῦ καλοῦ χρησιμεύῃ ὡς ἡμερήσιον ἐλατήριον τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων, μὴ φοβώμεθα διὰ τινὰ λαὸν μήτε διὰ τινὰ ἐποχὴν τὴν ἀποξήρανσιν τῶν πηγῶν τοῦ ἠθικοῦ βίου, διότι τοῦτο δὲν δηλοῖ τὴν πρόοδον τοῦ ὑλικοῦ συμφέροντος καὶ τῆς δυνάμεως ἐκείνης, ἣτις παρατείνει τὴν διάρκειαν ἔθνους τινος, ἐξασθενούσα διὰ τῆς ἀτροφίας τὴν ψυχὴν.

ἘὍχι' τὰ ἦθη μεταβάλλονται, τὸ πολίτευμα ἀλλοιοῦται, αἱ γλώσσαι ἐκλείπουσι καὶ ἡ μεταφύτευσις τῶν φυλῶν δύναται νὰ ἐπισπύσῃ καὶ αὐξήσῃ ὅλας ταύτας τὰς ἀφύκτους μεταβολὰς· ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τηροῦσα τὰ προσόντα αὐτῆς, καὶ τὰ γενναῖα αἰσθήματα τῆς εὐαισθησίας, τῆς κρίσεως καὶ τῆς φαντασίας, δὲν μεταβάλλεται, δὲν γίνεται ἐκφυλὸς, οὐδὲ στερεῖται τοῦ ἐλαχίστου τῶν ὄρων τῆς δυνάμεως αὐτῆς. Ὅταν ἡ ἰσχύς πίπτῃ, ὅταν ἡ λυχνία μετατίθεται, ὅταν ἔθνος καταπεπονημένον καὶ ἀναυδὸν δὲν αἰσθάνεται πλέον τοὺς ἰσχυροὺς παλμούς τοῦ κοινωνικοῦ βίου, τότε ἄλλος λαὸς διεδέχθη ἤδη τὴν κληρονομίαν του. Ὅταν γλώσσά τις ἐγήρασεν ἐπὶ τῆς πατρῴας γῆς, ἡ ἀλωιωθεῖσα κατὰ τὴν διάβασίν της ὑπὸ νέον οὐρανὸν ἀπώλεσε τὸ ἀραιφνὲς τοῦ πρώτου αὐτῆς τύπου, τὴν χάριτα ἢ τὴν ἐνεργείαν της, οὔτε ἔχει πλέον ἀναλογίαν πρὸς τὸν περὶ αὐτὴν τεθορυβημένον καὶ νέον κόσμον, ἢ αὐτὴ τοῦ πνεύματος συγκίνησις τῆς ψυχῆς διαπερᾶ διὰ πάσης ὁδοῦ φε-

ρούσης πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀρχιτέκτονος, λάμπει καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀτέλειαν τῆς οἰκοδομικῆς ὕλης, ἣν ἠκρωτηριασμένην ἡ μόλις λεπτοურγηθεῖσαν μεταχειρίζεται.

ἘΤοιοῦτο ὑπῆρξε τὸ μεγαλεῖον, τοιοῦτος ὁ ἀρχέτυπος χαρακτὴρ τῶν ὕμνων οὓς ἡ χριστιανικὴ πίστις, ἡ εὐσπλαγγνία, ἡ ἐλπίς διέχεον ἐν μέσῳ τῆς ἐλειότητος τοῦ ἐκπνέοντος Ρωμαϊκοῦ κόσμου· τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ τοῦ καθαρῶν καὶ ἀραιφνῶν ζήλου, ἡ χριστιανικὴ αὕτη ἀρεθούσα ἣτις δὲν ἐπαυε διαχέουσα διαυγὴ τινὰ βυσσίδα ὑπὸ τὰ κύματα τῆς βαρβαρότητος. Μακρὰν ἀπ' ἡμῶν ὁ φόβος μὴ ποτε πάθῃ τρομερωτέραν δοκιμασίαν, ἢ μὴ ἀποξηρανθῇ.

ἘἈπὸ πολυαριθμῶν νεῶν τῶν ὁποίους ἀνεγείρει ἡ Ἀρκτὸς Ἀμερικὴ κατ' ὅλα τὰ ὄρια τῆς ἐρήμου πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ ἐλεύους καὶ τῆς ὀδύνης, ὑψωθήσεται εἰς αἰῶνας τὸ Ὄσαννὰ, ὅπερ προέλεγεν ὁ Μίλτων, ὡς τὸ αἰοδίον τοῦ ἀνθρώπου χρέος πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐκ τῶν κρηγματῶν αἴτινα ἡ ἐνότης τοῦ ζήλου, ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς πίστεως πολυπλασιάζει μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν αἰρέσεων τῆς Ἀμερικῆς, ἀναθρόσους αἰετοποιοῦσι λόγοι πυρός, ἐκκαίοντες ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ἀγάπης. Ἐν μέσῳ τοῦ μεγάλου τούτου λαοῦ τοῦ αὐξηθέντος διὰ τῶν λαφύρων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καὶ τῶν ἀδιακόπων, τῶν ἰσχυρῶν ἐφευρέσεων, μεταξὺ τῶν ἐργατῶν τούτων τῆς ἐνδεκάτης ὥρας τῶν συμπληρούντων τόσῳ ταχέως τὸ ἔργον καὶ λαμβανόντων ὀλοσχερῇ ἀντιμισθίαν, ἐντὸς τοῦ τραχέως ἄμα δὲ καὶ σοφοῦ τούτου ἔθνους τοῦ νεωστὶ μὲν γεννηθέντος ἀλλὰ μεγίστην ἔχοντος πείραν, τοῦ ἐναθρομένου ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ ὡς καὶ ἐπὶ ταῖς τέχναις αὐτοῦ, δι' ὧν καθυπέταξε μεγαλοπρεπεστάτην φύσιν, ἡ ποίησις τῆς ψυχῆς ὑποθαλαπομένη ὑπὸ τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκογενείας, θέλει ἀφεύκτως περιέλθει εἰς τὴν ἀνατολὴν αὐτῆς καὶ τὴν μεσημβρίαν.

ἘΚαὶ γενήσεται ἄρα τοῦτο εἰς τὴν γλώσσαν τοῦ Σαϊκσπέρου καὶ τοῦ Μίλτωνος, ἀνά μέσον τῶν πλουσιῶν πόλεων ὅπου ἀκμάζουσιν ὅλα αἱ τέχναι, ὅπου ἀναφαίνονται ἤδη καὶ φιλόσοφοι καὶ ἱστορικοὶ, ἡ πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ ἀφιερωμένου τῷ Θεῷ παρὰ τοῦ Reginald Heber, τοῦ τόσον μεμακρυσμένου συμπολίτου τῶν Ἀγγλῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ εἰς τὰ πέρατα τοῦ νέου κόσμου, εἰς τὴν εὐχὴν διάλεκτον τοῦ Ereilla, καὶ τοῦ περιπλανωμένου τῶν καθ' ἡμᾶς ποιητῶν, τοῦ φυγάδος τούτου τῆς Κούβας, οὕτινος ἐπανελάβομεν στίχους τινάς; Τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ νέου κόσμου ἀναβλαστῆσει ἐκ τῶν κόλπων μεγάλου λαοῦ ἠνωμένου, ὕμνος εὐγνωμοσύνης καὶ θριάμβου; Ἔσται τάχα ἡ φιλελεύθερος φωνὴ μέρους τινος τοῦ μεγάλου τούτου λαοῦ, χωριζομένου ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἐν ὀνόματι ἀνωτάτου καθήκοντος θρησκείας καὶ δικαιοσύνης; Ἡ δύναμις τέλος αὕτη τῆς φιλολογικῆς δημιουργίας, ἣς στερεῖται ἔτι ἡ Ἀμερικὴ, θέλει ἄρα βραδύνει ἐπὶ πολὺ, καὶ θέλει εἶσθαι ὡσπερ ἄπνους ἣτις ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δραστηρίας προόδου πάντων καὶ τῆς ἀδιακόπου κινήσεως, διὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν λόγον ὅστις ἐπι-

(*) Ἡ Κυρία Beecher Stoue, ἡ συγγραφεῖσα τὸν Uncle Tom.

κρατεί ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς παιδαρχίας καὶ τοῦ πλήθους, καὶ ὅστις, ἐν μέσῳ τῶν ἀπειραριθμῶν νεωτέρων στρατῶν καὶ τῶν βυροχρόνων αὐτῶν ἀγῶνων ὑπὸ τὸ πῦρ ὕπερ καταφρονουσίν, ἐπισκιαζέει τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν προσωπικὴν ἐμπνευσιν ;

« Ἀγνοοῦμεν ἄλλ' ἐπὶ μεγαλοφυΐας ὡς καὶ ἐπὶ πίστεως ὑπάρχουσι πάντοτε ἐκλεκτοὶ τοῦ Ὑψίστου· καὶ ἐνόσω ὁ ἐνθουσιασμός τῆς ἠθικῆς καλλονῆς δὲν ἐξορισθῆ ἀπ' ὄλων τῶν καρδιῶν, ἐνόσω ὑποστηρίζεται παρ' ὄλων τῶν ἐντίμων παθῶν τῆς ψυχῆς, θέλει ἀναζωπυρεῖ ἐνίοτε τὴν λάμπιν τῆς ποιητικῆς ιδέας· θέλει διεγείρει τὰ αἰσθήματα ὅσα ἠσθάνθησαν οἱ Ἰουδαῖοι προφήται κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς δουλείας ἢ τῆς ἀπειλευθερώσεως, ὅ,τι ἠσθάνετο βασιλεὺς ἐκεῖνος τῆς Σπάρτης τὴν ὅτε προτερῆσαν θανάτου τὸν ὅποιον ἐζήτησεν ὑπὲρ πατρίδος, προσέφερον ἀνθοφοροῦσαν ἔχων τὴν κεφαλὴν θυσίαν εἰς τὰς Μύσας Ὀρησκείαν, ἐλευθερίαν, φιλοπατρίαν, λατρεία τῶν νόμων, ἀγάπην τῶν τεχνῶν, ὅπου καὶ ἂν εὗρισκαθε, ἐκεῖ δύναται πάντοτε ὅταν ὑπάρχετε, νὰ ἀναφανῆ λυρικὸς ποιητής ! »

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδίε φυλ. 230, 231, 232, 233 καὶ 234)

—οοο—

Ἐξιστορήσαντες ἄχρι τοῦδε τὰ περὶ καθιδρύσεως Πατριαρχείου ἐν Ρωσσίᾳ, εὐθετον κρίνομεν εἰς συμπλήρωσιν τῆς πραγματείας μας νὰ παρασυνάψωμεν ἐν συντομίᾳ καὶ τὰς παρεπομένους περιπετείας ὅσας ἐπὶ Ἰώβ τοῦ πρωτοθρόνου ὑπέστη τὸ Πατριαρχεῖον αὐτό. Τὴν νόμιμον περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου ὀφείλει ὁ συγγραφεὺς νὰ μὴ ἀφίσῃ πάντως ἀπλήρωτον.

Οἰκτρὸν, οἰκτρώτατον ἀπέδη τὸ τέλος ἀμφοτέρων τῶν σπουδαρχησάντων συνωμοτῶν, τοῦ τε Γοδουνῶ καὶ τοῦ Ἰώβ. Ὁ πρῶτος, εἰ καὶ λαμπρύνει ἐπὶ τινὰ ἐτη τὸν θρόνον, ὃν δι' ἐγκλημάτων πολλῶν καὶ φρικτῶν ἐσφετερίσθη, εἶδεν ὅμως ἐπὶ τέλους ἐκστῶν ἐγκαταλειμμένον, καὶ πανταχόθεν ἐπιβουλεύόμενον. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ψευδοδημητρίου ἐπέφερον εἰς τὴν μοναρχίαν του τὴν θανάσιμον βολήν. Φωνὴ γενικὴ ἠγέρθη κατ' αὐτοῦ ἀπ' ἧς στιγμῆς φήμη καθ' ἅπασαν τὴν Ρωσσίαν διεσπάρη, ὅτι τὸ πλάσμα τοῦτο τῆς Ἰησοῦτικῆς βραδουργίας, ὁ περιβόητος οὗτος ἀπατεῶν ἦτο ἀληθῶς ὁ υἱὸς τοῦ Τσαρόν Ἰωάννου, ὁ μόνος τοῦ θρόνου νόμιμος διάδοχος. Τὴν πρωτὴν τῆς 13 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1603 ὁ Βορίσις προήδρευσε τοῦ συμβουλίου, καὶ συνεδείπνησε μετὰ τῶν ἐπισήμων ἀλλοδαπῶν· ἄλλ' ἅμα ὡς ἠγέρθη τοῦ συμποσίου καταλείφθη ὑπὸ ὀξυτάτων ὀδυνῶν, αἷμα δ' ἐξέφρουσε παραχρῆμα ἐκ τῆς ρινός, ἐκ τῶν ὧτων καὶ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Μετ' οὐ πολὺ ἐλείπηθη· ὅμως προσέφθεσε νὰ εὐλογή-

σῃ τὸν υἱὸν ὡς Τσαρόν Ρωσσίας, καὶ νὰ λάβῃ κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰσέτι συνήθειαν τὸ σχῆμα τὸ μοναρχικόν, κληθεὶς Βαρολέπος, ἥτοι θεοπροπέτης. Μετὰ δὲ παρέλευσιν δύο ὡρῶν ἐξέπνευσε, τὸ πνεῦμα παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ ἐνθα εἰστίασε τοὺς πρέσβεις καὶ τοὺς εὐπατρίδας. Ἄδεται ὅτι ἐδηλητηρίασεν αὐτὸς ἑαυτὸν. Τινὲς ὅμως τῶν ιστορικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Καραμφίνος, δὲν ἀποφαίνονται περὶ τούτου βεβαιωτικῶς, μᾶλλον δὲ εἰκάζουσιν αὐτὸν κρουσθέντα ὑπὸ ἀποπληξίας.

Τοὺς ὄρκους πρὸς τὸ γένος τοῦ Γοδουνῶ ἐματαιώσαν ταχέως ἡ ἀποστασία τοῦ στρατοῦ, καὶ αἱ προδοσίαι τῶν ἀρχόντων. Καὶ Θεόδωρος, ὁ νέος Τσαρόν, καὶ Μαρία, πλὴν τῆς Ξενίας, ἀπέθανον βιαιοθάνατοι. Ὁ δὲ ἀπτεῶν Δημήτριος, τέρας θηριωδίας καὶ παρνομίας, ὡς ἀνέβη τὸν αἰμοσταγῆ θρόνον τῆς Μόσχας, ἔσπευσε νὰ καταδιώξῃ πάντα φίλον τῶν Γοδουνῶ. Διέπρεπε μεταξὺ τούτων ὁ Ἰώβ, ὅστις, ὡς λέγεται, δειλιάσας, προσεκύνησε μετ' ἄλλων Ἐπισκόπων τὸν τύραννον. Ἀλλὰ πῶς ὁ ἄπιστος διάκονος, ὅστις εἶχε νῦν ἀνά χειρὸς τὰς τύχας τῆς Ρωσσίας, πῶς ἠδύνατο νὰ πιστεῦσῃ εἰς τοὺς λόγους ἱεράρχου, πρὸ τινος ἀπίστως πολιτευθέντος πρὸς τὸν νόμιμον αὐτοῦ βασιλέα καὶ εὐεργέτην Θεόδωρον ;

« Ὁ Ἰώβ ἐτέλει τὴν θείαν μυσταγωγίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως, ὅτε ἐξαίφνης ἐμμανεῖς ἐπνευστάται εἰσέδυσαν μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων εἰς τὸν ναόν, καὶ πρὸς τὴν ἱεράν ψαλμοψοδίαν ἀδιαφορήσαντες ὤρμησαν εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, ὅπου συλλαβόντες τὸν Πατριάρχην, ἀπήγαγον καὶ ἐξέδυσαν τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων. Ὁ ταλαίπωρος Ἰώβ εἶδει ἐν ἀκμῇ τοιαύτῃ καρτερίαν καὶ μεγαλοψυχίαν. Λαβῶν τὸ ἐγκόλιον, καὶ θεὸς αὐτὸ παρὰ τῇ εἰκόνι τῆς Θεοτόκου τοῦ Βλαδимиρου, ἀνέκραξε γεγωνῶς· « Ἐνταῦθα, πρὸ τῆς ἀγίας ταύτης εἰκόνας, ἠξιώθη τῆς ἀρχιερωσύνης. Καὶ ἐτήρησα μὲν ἐπὶ δεκαεννέα ἐτη τὴν ἀκεραιότητα τῆς πίστεως· νῦν δὲ βλέπω τὴν συμφορὰν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν θρίκμβον τῆς ἀπάτης καὶ τῆς αἵρέσεως. Μητὲρ θεοῦ, σῶσον τὴν Ὀρθοδοξίαν ! » Ἐνδύσαντες δ' αὐτὸν μέλαν χιτῶνιον, εἶτα δὲ ἐλύσαντες καὶ χλευάσαντες ἐντε τῷ ναῷ καὶ τῇ ἀγορᾷ, ἀπήγαγον ἐπ' ἀπλῆς ἀμάξης ἐκτὸς τῆς πόλεως, καὶ κατέκλεισαν αὐτὸν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Σταρίτσας. »

Ἄντι τοῦ Ἰώβ, ἀνηγορεύθη παρὰ τοῦ ἀπατεῶνος Πατριαρχῆς ὁ Ἕλλην Ἰγνάτιος, πρῶτον Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἐκδιωχθεὶς τῆς ἑδρας αὐτοῦ παρὰ τῶν Τούρκων, διήγαγε χρόνον τινὰ ἐν Ῥώμῃ παρὰ τῷ Πάπᾳ, ὅθεν μετέβη εἰς Μόσχαν, βασιλεύοντος τοῦ Θεοδώρου, υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου. Ἐκεῖ, εὐαρεστήσας τῷ Βορίσῃ, ἐλαβεν ἕως ἀπὸ τοῦ 1603 τὴν διοίκησιν τῆς Ῥεζάνης, ἔπειτα δ' ἐκτίσαστο καὶ τὴν εὐνοίαν τοῦ Ψευδοδημητρίου, προὔπαντήσας αὐτῷ ἐν Τούλῃ. Ἀλλὰ μᾶτε καθαρὰν ἔχων τὴν πίστιν πρὸς τὴν μητροπῶν Ἐκκλησίαν, μήτε ἄδολον ἀπ' ἐτέρου φέρων τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ρωσσίαν, ἐγένετο ὄργανον παρνομίας καὶ σκαν-

δαλου. Ἐστεψεν οὗτος τὸν Ψευδοδημητρίον τῇ 21 Ἰουλίου 1605, ἐπιτρέψας πρὸς τὸ Ἰησοῦτην Τσερνικόβσκην νὰ προσφωνήσῃ τὸν ἀρτίστεπτον Τσαρόν λατινιστὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς Μοσχαϊκῆς μητροπόλεως.

Μετὰ τὴν ἐκπτώσιν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ σφετεριστοῦ, οἱ φίλοι τοῦ νέου Τσαρόν Βασιλείου ἐκβαλόντες τῆς πατριαρχικῆς ἀρχῆς τὸν Ἰγνάτιον, ἐδύσαν μέλαν ῥάσον, καὶ καθείρξαν αὐτὸν ἐν τοῖς κελίοις τῆς μονῆς τοῦ Τσουδόβου. Ἀλλ' ὁ Ἰώβ, καίπερ ἐπανακαλούμενος εἰς τὴν ἑδραν του, ὅμως ὑπὸ τῶν πολλῶν δακρῶν τυφλωθεὶς, ἀπεποιήθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Μόσχαν, ὅπου παρήσαν πάντες οἱ ἱεραρχοὶ τῆς Ρωσσίας, πλὴν τοῦ Μητροπολίτου Ἑρμογένους, ἐξορισθέντος ἤδη παρὰ τοῦ Ψευδοδημητρίου, καὶ διὰ τοῦτο δοξαζομένου παρὰ τοῦ λαοῦ. Ὁ Ἑρμογένης, μηδὲν πλανηθεὶς ὑπὸ τῶν δολοφονημάτων τοῦ ἀπατεῶνος, μηδὲ φοβηθεὶς τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ τοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας, ἀνεδείχθη ἀκράδαντος τῆς Ἐκκλησίας ὑπέρμαχος, ὅθεν καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀνεκρύχθη Πατριάρχης. Ὁ μὲν Τσαρόν Βασιλεὺς ἐνεχείρησεν αὐτῷ τὴν ῥάβδον τοῦ Ἁγίου Πέτρου τοῦ Μητροπολίτου, ὁ δὲ ἐνάρετος ἱεράρχης κύλῳγχε τὸν κυριάρχην μετ' ἀγάπης καὶ πίστεως.

Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν, ἡ θέσις τοῦ Βασιλείου ἀπέβη, ὡς ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ψευδοπέτρου καὶ τῆς διαδομένης ἀποστασίας, μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον ἀκροσφαλῆς. Ἀνταρσάει διηγείροντο πολλοῦ τοῦ βασιλείου, φόνου διεπράττοντο κατὰ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Τσαρόν, συνωμοσίαι μυστικαὶ ἐσκευαροῦντο, ἀγγελῆαι δὲ κακαὶ συνετάρατον καθ' ἐκάστην τὴν πρωτεύουσαν τὰ θεμέλια τῆς μοναρχίας ἦσαν, ἐνὶ λόγῳ, χάριν τῶν ἐπαλλήλων σφετερισμῶν καὶ τῆς συνεχοῦς παραβιάσεως τῶν ὄρκων, δυσεπανορθῶτως σεσαλευμένα. Ὁ Βασιλεὺς πανθῆμως συμβουλευθεὶς μετὰ τοῦ Ἑρμογένους, τοῦ κλήρου, τῆς Συγκλήτου, τῶν ἐν τέλει καὶ ἐμπόρων, μεταπέμψαι εἰς Μόσχαν τὸν πρῶτον Πατριάρχην Ἰώβ πρὸς τινὰ μέγανπολιτικὸν σκοπὸν. Προέκειτο νὰ ἐξελισθῆ ἡ Θεότης διὰ στόματος καὶ εὐλογίας τοῦ μοναζόντος καὶ ἐν ὁσμῇ ἁγιοσύνης. « Ὅθεν γράφει ὁ Ἑρμογένης πρὸς τὸν Ἰώβ· « Κλίνομεν τὰ γόνατα, δεόμενοι ὅπως ἀξιοθῶμεν ἰδεῖν τὸ σεμνὸν πρόσωπόν σου καὶ ἀκοῦσαι τὴν γλυκεῖάν σου φωνήν. Ἰκετεύομεν σε ἐν ὀνόματι τῆς στασιαζούσης πατρίδος ! » Ὁ Ἰώβ συγκατανεύει νὰ ἔλθῃ εἰς Μόσχαν, τῇ δὲ 20 Φεβρουαρίου παρίσταται αὐτοπροσώπως τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κοιμήσεως, περικυκλουμένη, πλήρει ἀναριθμήτου λαοῦ, καὶ πλησιάζει τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ἐνδεδυμένος πενιχρὰ ἱμάτια δίκην ἀπλοῦ μοναχοῦ. Ὁ Τσαρόν εἶχεν ἤδη παρασκευάσει τὰ πάντα πρὸς τὴν δευτέραν ἐκδοσὴν τῆς κωμῆδος, ἐν ἧ ὄφειλεν ὁ Ἰώβ νὰ ὑποκριθῆ τὸ κύριον πρόσωπον. Ἐπικρατούσης βαθείας σιγῆς καὶ προσοχῆς, ὁ γραμματεὺς τοῦ Πατριαρχείου ἀναγινώσκει πρὸς τὸν ὑπέργρον ἀναχωρητὴν ἐγγραφον, δι' οὗ ὁ λαὸς, καὶ μόνος ὁ λαὸς, ἰκέτευε τὸν Ἰώβ νὰ διαλλάξῃ τὴν Ρωσσίαν πρὸς τὸν νόμον καὶ τὸν Θεόν, νὰ συγχωρή-

σῃ τῷ λαῷ αὐτῷ ἐν ὀνόματι Θεοῦ πάσας τὰς γενομένας παρνομίας, τὴν δυστροπίαν, τὴν τύφλωσιν, τὴν ἀπιστίαν, νὰ δεχθῆ τοὺς ὄρκους, οὓς ὁ Ρωσικὸς λαὸς προσέφερε νῦν εὐσυνειδήτως τῷ μοναρχῇ· νὰ ζητήσῃ ἄφεσιν ὑπὲρ ζώντων καὶ ἀποθανόντων, ὅπως ἀναπαυθῆσιν καὶ πέραν τάφου αἱ ψυχὰι τῶν ἐπιόρκων. Τέλος ἐδέετο τοῦ Ἰώβ, ὡς ἁγίου ἀνδρός, ὅπως εὐλογῆσῃ τὸν Βασιλεῖον, τοὺς πρίγκηπας, τοὺς εὐπατρίδας, τὸν φιλόχριστον στρατὸν, καὶ πάντας τοὺς χριστιανούς, χάριν τοῦ κατὰ τῶν ἀνταρτῶν θριάμβου, καὶ εὐφοροσύνης τῆς Ρωσσίας. — Ὁ Ἰώβ (ἀναφερόμεν τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ Καραμφίνου) ἀπεκρίνατο ἐγκαίρως διὰ γράμματος φέροντος τὸν γνωστὸν χαρακτήρα τοῦ λόγου αὐτοῦ, κατανυκτικῶς, καὶ οὐκ ἀτέχνως· αὐτὸς δ' ὁ διάκονος ἀνέγνω αὐτό. Διαγράψας ἐν τῷ γράμματι αὐτῷ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ρωσσίας, κτηθὲν διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς εὐστοχίας τῶν μοναρχῶν αὐτῶν, ἐπαίνεσας δὲ κατ' ἰδίαν τὴν σύνεσιν Ἰωάννου τοῦ Φοβεροῦ, ἀπέδειξε μετὰ ταῦτα τὴν ἐκ τῶν ἐπακολουθημάτων τοῦ αἴρου θανάτου αὐτοῦ καὶ τῆς σφαγῆς τοῦ Δημητρίου λύπην, ἀλλ' οὐδὲν ἐδήλωσε περὶ τοῦ φονέως, διότι ἡγάπα μὲν ἄλλοτε, ἐσέβετε δὲ νῦν τὴν μνήμην τοῦ Βορίσου. Ὑπομνήσας δὲ τὴν ὁμόφωνον ἐκλογὴν τοῦ Γοδουνῶ εἰς Τσαρόν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, ἐθαύμασε τὴν τύφλωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ τυχοδιώκτου ἀπατηθέντων Ρώσων, εἰπὼν· « ἤμοσα φρικτὸν ὄρκον εἰς ἀπόδειξιν ὅτι αὐτοχειροτόνητος ἦν αὐτός· ἄλλ' ὑμεῖς οὐκ ἐπιστεύσατέ μοι, καὶ διὰ τοῦτο συνέβη ὅ,τι οὐτε ἐν τῇ ἱερᾷ, οὐτ' ἐν τῇ ἄλλῃ ἱστορίᾳ ἐγένετο. » Ἐξιστορήσας δὲ πάσας τὰς παραχῆς, τὰ δεινὰ τῆς πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἰδίαν ἐξορίαν, τὴν βδελυρὰν βασιλοκτονίαν, ἣν, εἰ καὶ μὴ ἐξετέλεσεν, ἀλλὰ τούλάχιστον ἐπέτρεψεν ὁ λαὸς, ἐπαίνεσας τὸν Βασιλεῖον, τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον βασιλέα, διότι ἔσωσε τὴν Ρωσσίαν ἀπὸ τῆς αἰσχύνης καὶ τοῦ ὀλέθρου, ἀνεφώνησε· « Γινώσκετε ἂν ἐφονεύθη ὁ ψευδοβασιλεὺς, γινώσκετε ὅτι τὸ σαπρὸν αὐτοῦ σῶμα ἐμείνεν ἐπὶ γῆς ! Καὶ ὅμως οἱ κκοῦργοι πειρῶνται νὰ πείσωσι τοὺς Ρώσους ὅτι ζῆ καὶ ὑπάρχει ὁ ἀληθὴς Δημήτριος ! Μεγάλα τὰ ἡμέτερα ἁμαρτήματα ἐνώπιον Θεοῦ κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους, ὅτε τὰ παράλογα ἐπινοήματα, ὁ βδελυρὸς συρφετός, οἱ κλέπται, οἱ λησταί, οἱ δραπέται δούλοι τοσοῦτον συνταράττους τὴν πατρίδα ! » Τέλος, ἀπαριθμήσας πάσας τῶν Ρώσων τὰς ἐπιπορίας, οὐδὲ καὶ τοῦ πρὸς τὸν Ψευδοδημητρίον ὄρκου ἐξαιρουμένου, ἐν ὀνόματι τῆς οὐρανοῦ εὐπλαγγχίας, καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ παντὸς τοῦ κλήρου ἐκήρυξε πάνθημον ἄφεσιν καὶ συγχώρησιν, ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι τοῦ λοιποῦ θέλει ὁ λαὸς τηρήσει πίστιν πρὸς τὸν νόμιμον Τσαρόν, καὶ διὰ τῆς πίστεως, κερποῦ καθαρὰς μετανοίας, ἐξίλειώσει τὸν Ὑψίστον, ὅπως τροπώσῃ τοὺς ἐχθρούς, καὶ εἰρηνοποιήσῃ τὸ γένος.

Ἀπερίγραπτον ἦν τῆς ὁμιλίας τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ λαὸς ἐνόμισεν ὅτι ἀπηλλάγη τῶν βαρῶν τοῦ ὄρκου δεσμῶν, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ Ὑψίστος διὰ στόματος

του δικαίου ἐκήρυξε συγχώρησιν τῇ Ῥωσσίᾳ. Ἐκλαυσαν δὲ, καὶ βαθέως κατενόησαν μαθόντες, ὅτι μόλις ἐπανελθὼν ὁ Ἰώβ εἰς Σταρίτσαν ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον. Ἠγόρευσεν οὖν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Μόσχας ἀπὸ προθύρων τῆς αἰωνιότητος! Φωνὴ Θεοῦ, λοιπὸν, ἤχησεν ἀπὸ τῶν χειλέων του, εὐχὴ Θεοῦ διὰ τῆς χειρὸς του ἤγνισε καὶ καθήγιασε τὸν ἀμαρτήσαντα λαόν!

Τί συνέβη; πῶς προήλθεν αἰφνίδιος, ἀπροσδόκητος τοῦ Ἰώβ ὁ θάνατος; Ὑποψία δεινὰ βρύνουσι τὴν μνήμην τοῦ Βασιλείου. Καὶ σιγᾷ μὲν περὶ τούτου ὁ Καρζαμφίνος, εἰκάζουσιν ὁμοίως τινὲς τῶν ἱστοριογράφων τῆς Ῥωσσίας, ἐν οἷς ὁ Strahl καὶ ὁ Schmitt, ὅτι, διαταγῇ τοῦ Κυριάρχου, ἡ τελεσθεῖσα ἐν τῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως κωμωδία ἔλαβε τραγικὴν τὴν καταστροφὴν.

Σ. ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Εἰς τρία μνημῆματα.

—οοο—

Περίεργος εἶναι ἡ μυστικὴ συμπάθεια ἡ ἔλκουσα τοὺς μεγάλους ἄνδρας πρὸς τὴν κόριν τῶν πάλαι συναδελφῶν των. Αἱ ἐξοχοὶ μεγαλοφυῖαι στελλόμεναι ὑπὸ τῆς προνοίας ἐπὶ τῆς γῆς ὅπως ἐξευγενίσωσιν αὐτὴν, καὶ καθοδηγήσωσιν ἢ τιμωρήσωσιν τοὺς λαούς, ἐνοοῦνται καὶ ἐκτιμῶνται, εἰ καὶ μεταξὺ αὐτῶν παρεμπίπτει χάσμα ὀλοκλήρων αἰώνων. Καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ ἦναι! Τὰ ὄργανα ταῦτα τῶν σκοπῶν τοῦ Ὑψίστου ἄκοντα ἐργάζονται τὸ μέγα ἔργον τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἀνασκάπτουσι διὰ τοῦ νικηφόρου τῶν ξίφους αὐλακα, ὅπου μέλλει νὰ βλαστήσῃ καὶ νὰ αὐξήσῃ ὁ σπόρος τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ποτίζονται μὲν πάντοτε ὁ γεννώμενος οὗτος σπόρος διὰ τοῦ αἵματος τῶν λαῶν, ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖοι οἱ κατὰ καιροὺς οὗτοι κατακλισμοί, ὅπως ἐκπληρωθῶσιν αἱ ἀναπόφρευτοι βουλαί, καὶ προχωρήσωσιν αἱ ἀνθρώπινοι γενεαὶ πρὸς τὸ μέλλον, ὡς ἄλλοτε οἱ Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὁδηγούμενοι ὑπὸ στήλης πυρός.

Ἡ ἱστορία πλεῖστα παρέχει παραδείγματα τῆς μυστικῆς ταύτης σχέσεως. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐν Βαβυλῶνι διετάξε νὰ τῷ ἀνοιχθῇ τὸ μνημεῖον τοῦ Νίνου, καὶ ἔμεινεν ὀλοκλήρους ὥρας μόνος μετὰ τῆς σκιάς ἐκεῖνου, οὗ ἡ μεγαλοφυῖα ἤγειρε τὸ κράτος τὸ κρημνιζόμενον ὑπὸ τῆς ἰδίας μεγαλοφυῖας. Ἀλαρίχος ὁ βασιλεὺς τῶν Γότθων κατὰ τὴν λεηλασίαν τῆς Ῥώμης ἐπεσκέφθη τὸν τάφον τῶν Σκιπιώνων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Β' Μωάμεθ, μόλις κύριος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διετάξε νὰ τὸν ὁδηγήσῃ πρὸς τὸ μαρτύριον τοῦ Βελισαρίου, καὶ ἀνοικοδόμησεν αὐτὸ δαπάνῃ τοῦ ἰδίου ταμείου.

Ἦτο δυνατὸν ὁ Ναπολεὼν ὁ ἴσος τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τῷ Μωάμεθ κατὰ τὰς ἀρετάς, καὶ πολὺ

ἀνώτερος κατὰ τὰς ἰδίας ἐαυτοῦ, νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀκουσίαν ταύτην ῥοπὴν ψυχῆς πεπλασμένης διὰ νὰ ἀρχῇ; Ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ θελήσῃ ν' ἀρυσθῇ ἐκ τῆς νυκτὸς τῶν τάρων τινὰς τῶν γιγαντιαίων ἐκείνων ἰδεῶν τῶν κρυπτομένων εἰς τὴν κόριν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν;

Α'.

Εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Σεσώστριδος ἐν τῇ μεγάλῃ πυραμίδι τῆς Αἰγύπτου, 4798.

Ἡ ἄλωσις τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἡ εἰς τὰς πυραμίδας μάχη εἶχεν ἐγκαίνισαι ἐνδόξως διὰ τὸν γαλλικὸν στρατὸν τὴν κατάρκτησιν τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Μαμελοῦκοι, τὰ στίλβοντα ταῦτα ἀπὸ χρυσῶν καὶ μαργαρίτας τάγματα, τὰ ἀντιταχθέντα εἰς τὰς Γαλλικὰς λόγχας ὑπὸ τοῦ Μωαμεθανικοῦ φανατισμοῦ, εἶχον ἤδη δοκιμάσει ὅτι εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ὁ σίδηρος εἶναι προτιμότερος τοῦ χρυσοῦ. Τὰ πάντα ὤδευον πρὸς ταχεῖαν ὑποταγὴν, καὶ ὁ Βοναπάρτης ἤθελεν ἀναμφιβόλως καταστήσει τὴν κληρονομίαν τῶν Φαραῶν Γαλλικὴν ἐπαρχίαν, ἐὰν ἡ Ἀγγλία ἀεῖποτε ζηλότυπος τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς εὐτυχίας τῆς ἀρχαίας τῆς ἀντιπάλου, δὲν ἐπεμπεν εἰς Αἴγυπτον χρήματα καὶ στρατοὺς ὅπως διεγείρῃ εἰς ἀποστασίαν λαοὺς, παρ' οἷς ἡ ἀγάπη τῆς ἀρπαγῆς εἶχεν ἀντικαταστήσει τὸ ὑπὸ τῶν αἰώνων ἀμείνων ἔθνη ἀθῆμα.

Ἐν τούτοις, οὐχ ἦτο σφοδρὸς διοικητὴς ἡ ἐμπειρὸς στρατηγὸς ὁ Βοναπάρτης, διὰ τῆς ἀπιστεῦτου δραστηριότητος καὶ τῶν ἐμφρόνων μέτρων του, εἶχε κατορθώσει νὰ οὐδετερώσῃ τὰς πρώτας προσπάθειάς τῆς Ἀγγλίας, καὶ νὰ παρέξῃ τὰς ἀπολαύσεις τῆς εἰρήνης αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ Αἰγύπτῳ ἣν εἶχεν ἔλθει νὰ κατακτήσῃ ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν στιγμῶν τούτων τῆς ἀναπαύσεως ὁ νέος στρατηγὸς ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν παμμεγέθων ἐκείνων πυραμίδων, ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ὁποίων, κατὰ τὴν ὑψηλὴν ἐκφρασίαν του, τεσσαράκοιτα αἰῶνας εἶχον ἀτενίσει τοὺς ἐσθρῆτους γενναίους, τοὺς μαχομένους ὑπὸ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν του. Παρὰ τῷ Βοναπάρτῃ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον. Ἐντὸς ὀλίγου λοιπὸν πάντα ἦσαν ἔτοιμα, διότι ἡ ζωρὰ φαντασία, ἡ ἀκάθεκτος ἐπιθυμία τοῦ νὰ μάθῃ καὶ ἰδῇ νὰ πάντα, δὲν τὸν ἀφιναν ἤσυχον πρὶν αὐτὴ τύχη τοῦ σκοποῦ.

Ὦθεν τὴν 25 τοῦ Θεσμίου (12 Αὐγούστ.), ἄμα τῇ χαρραγῇ λόχος ὁδηγῶν καὶ ἕτερος σωματοφυλάκων διετάχθησαν νὰ καταλάβωσιν ἀμέσως τὴν ἀμώμη πεδιάδα τοῦ Γεζέχ, ἐν ἣ ὑψοῦνται αἱ περιφρῆμοι πυραμίδες. Κατὰ δὲ τὴν ὁγδόην ὥραν ὁ Βοναπάρτης ἐξῆλθεν ἐπιππος τοῦ Καίρου, συνοδευόμενος ὑπὸ τινῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου του, ὑπὸ Ἰμάμη ὁδοηκοντούτου, ὅστις εἶχεν ἀπαιτήσει νὰ τὸν συνοδεύσῃ εἰς τὴν ἐκδρομὴν, καὶ τέλος ὑπὸ τῶν σοφῶν τῶν παρακολουθούντων τὸν στρατὸν, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἔργος ὁ Δυπού, καὶ ὁ Βερτολλέτος. Ἡ μικρὰ συ-

νοδία διευθύνθη εἰς τὰς πυραμίδας, καὶ ἐφθασε μετ' οὐ πολὺ πρὸ τῆς κυριωτέρας αὐτῶν, τῆς τοῦ Χέοπος. Ὁ Βοναπάρτης διετάξε νὰ ἀνοιχθῇ ἡ εἰσοδὸς αὐτῆς, καὶ τούτου γενομένου κατῆλθε βραδέως εἰς τὰς Αἰγυπτιακὰς νεκροπόλεις διὰ λιθίνης κλίμακος ἐκ γρανίτου, προηγουμένης δωδεκάδος ὀδηγῶν φερόντων λαμπάδας, χωροφυλάκων τινῶν καὶ πολλῶν ἐκ τῶν παρακολουθησάντων αὐτόν.

Ἐπὶ ὀλοκλήρον ὥραν ὁ Βοναπάρτης καὶ οἱ ἀκόλουθοι του περιετρεῖξαν τὸν ἀδιέξοδον ἐκεῖνον λαβύρινθον ἐπ' ὀλοκλήρον ὥραν ἐστάθησαν ἀλλήλοδιαδόχως πρὸ ἐκάστου τῶν ἀπείρων ἱερογλύφων τῶν ἐσπρριμένων ἀτάκτως ἐπὶ τῶν ἀρθάρτων ἐκείνων τοίχων, ζητοῦντες ν' ἀνακαλύψωσι τὴν αἰνιγματώδη τῶν ἐνοιῶν. Ὁ Ἔργος κρατῶν λεύκωμα ἐσχεδίαζε τὰ μάλλον προσοχῆς ἀξία, ὁ δὲ Δυπού ὠπλισμένος μὲ ὄβελον μεταλλορύχου ἐδοκίμαζε τὸ ἔδαφος, παρετάριε τὰ διάφορα στρώματα καὶ ἐξέταζε τὰ μάρμαρα καὶ τὰ μέταλλα. Οἱ δὲ χωροφυλάκες, οἵτινες ἐδείκνυσον ἐνθουσιασμὸν διὰ τοὺς Αἰγυπτιακοὺς ἐκείνους θησαυροὺς, ἐφαίνοντο λίαν ἐκπεπληγμένοι διὰ τὰς λεπτομερεῖς ἐρεῦνας ὧν περὶστάντο ἀκίνητοι θεαταί.

— Τί διάβολον ἐρχεται νὰ κάμῃ ἐδῶ ὁ μικρὸς δεκανεὺς (*), ἔλεγε χαμηλῇ τῇ φωνῇ εἰς ἐξ αὐτῶν πρὸς τὸν σύντροφόν του Μερλανδιέρ· τί μᾶς ἔφερ' ἐδῶ διὰ νὰ πεσοκοπῶμεν μετὰς μουμίας αὐτάς, ποὺ εἶν' ἐκεῖ ἀραδεικόμεναι ὡς ἰθαγενεῖς νεοσύλλεκτοι; Ἄν ὁ στρατηγὸς ἤθελε νὰ μάθῃ τί τρέχει μέσα εἰς αὐταῖς ταῖς ποντικώτρυπας, ἐμπόρειε νὰ στείλῃ τὸν λόχον τῶν λογιωτάτων του νὰ τὰς ἐξετάσῃ. — Μεγάλῃ ἦτο τότε τῶν στρατιωτῶν ἡ περιφρόνησις πρὸς τοὺς λογιούς, ὡς τοὺς ἐκάλουν, δηλαδὴ πρὸς πάντα μὴ φέροντα ἐνδυμα στρατιωτικόν.

— Βίβαια, προσέθηκεν ὁ Θωμάς· εἰς τί ἄλλο εἶναι καλοὶ οἱ σοφοὶ αὐτοὶ παρὰ νὰ σκαλίζον αὐταῖς ταῖς τρύπαις τῶν νυκτεριδῶν καὶ ταῖς διαβολομυρμιγγοφωλιαῖς. Ὁ Μερλανδιέρ, ποὺ εἶναι ἡ Ἰταλία, ποὺ εἶναι ἡ Λομβαρδία ὅπου εὐρίσκωμεν πάντοτε τὸ καθημερινόν μας μετὰ τὸ παραπάνω· ἐδῶ δὲν ἔχομεν παρὰ καμῆλαις καὶ κροκοδείλους νὰ ῥοκανίζωμεν, καὶ ἂν θέλῃς καὶ καρύκευμα ἄμμου, καὶ μιᾷ διαβολοζέστη ποὺ δὲν τὸ ἔχει τίποτε νὰ μᾶς λυώσῃ καμμίαν ἡμέραν τὰ τουφέκια μας. Ἐγὼ δὲν θὰ κάμω ποτὲ χωρὶς μετὰ τὴν Αἴγυπτον.

— Ὅλα ὅσα ἀρξοδιάξεις εἶναι θετικά, ἀπήντησεν ὁ Μερλανδιέρ· ἀλλ' ἀφοῦ ἡμῖα καὶ ἀδικίρετος δημοκρατία μᾶς ἐστειλεν ἐδῶ, πρέπει νὰ πιστεύωμεν πῶς εἶχε τὰς αἰτίας τῆς.

— Ἡ δημοκρατία; ὑπέλαθεν ὁ Θωμάς μετὰ κίνημα δυσπιστίας, δὲν μᾶς ἐστειλεν ἐδῶ ἡ δημοκρατία, ἀλλὰ οἱ δικηγόροι τῶν Παρισίων καὶ ἐκεῖνοι οἱ κολασμένοι λογιώτατοι, ἕνας σωρὸς σκουπίδια ποὺ ἤθελαν νὰ μάθουν ποῖον ἀπὸ τὰ δύο σπλονεται ἐδῶ προτίτερα, ὁ ἥλιος ἢ τὸ φεγγάρι. Ἐ! Δὲν μοῦ λές

(* Ὁ Ναπολεὼν.

τί μᾶς μέλει ἐμᾶς, φθάνει νὰ ἔχομεν τὴν μερίδα μας, ὡς λέγει ὁ Κ. Λογιστής.

— Ἀφρευκτότατα, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ Μερλανδιέρ, στρίβων τὸν μύστακά του.

Εἶναι βέβαιον ὅτι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Αἰγύπτου ἐπιστεῦετο ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πρὸ πάντων, ὅτι τὸ διευθυντήριον δὲν εἶχε πέμψει τὸν νέον νικητὴν τῆς Ἰταλίας νὰ σκιαμαχήσῃ ἐν Αἰγύπτῳ, παρὰ διὰ νὰ ἀπαλλαγθῇ πρῶτον αὐτοῦ, καὶ δευτέρον αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ἡ ἰδέα αὕτη ἦτο ἀνόητος, ἀλλ' οἱ στρατιῶται τῆς δημοκρατίας δὲν ἦσαν διπλωμάται. Εἶναι γνωστὸν σήμερον ὅτι πρῶτος ὁ Ναπολεὼν ὤθησε τὸ διευθυντήριον ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐκστρατεῖαν τῆς Αἰγύπτου, ἥς προσηθάνετο τὴν ἀφρευκτον δόξαν. Εἰργάζετο δ' ἐαυτόν, καὶ ὁ ὑπολογισμὸς του ἦτο ἐξαιρετὸς ὡς τὸ ἀπέδειξεν. Εἶναι δ' ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι καὶ τὸ διευθυντήριον, ὑποπτον καὶ ζηλότυπον, εἶδε μετὰ χαρῆς μακρυνόμενον ἀνθρωπον, οὗ ἡ ἐπιφρόνη καὶ ἡ δημοτικότης τὸ ἐρόβιζεν· ἀλλὰ δὲν προσεῖδεν ὅτι ἐμπιστευόμενον εἰς στρατηγόν, οὗ τὸ ὄνομα ἐπέπνευεν ἤδη φόβον διὰ τὴν μαγικὴν του ἐπιφρόνην, ὑπερβαλλάσσιον ἐκστρατεῖαν, ἀνεζωπύρει τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην λαοῦ διψῶντος κιννοτομίας. Ὅτε ὁ Καῖσαρ ἠθέλησε νὰ ἀρξῇ ἐν Ῥώμῃ, ἐκίνησε πόλεμον πλήρη νικῶν καὶ θριαμβῶν κατὰ τῶν Γερμανῶν, τῶν Γάλλων, καὶ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ κατέστη ἰσχυρότερος ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Ἀλεξανδρείας παρὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ του εἰς τὸ Λυέντινον, ἐντὸς τῆς Ῥώμης.

— Σοῦτ, ἐψιθύρισεν ὁ Μερλανδιέρ πρὸς τὸν σύντροφόν του, ἕνας λογιώτατος φέρει βόλταις τριγύρω μας.

Ὁ λόγιος οὗτος ἦτο αὐτὸς ὁ περιώνυμος Καρφαρέλλης, ὅστις καὶ τοὶ ἀπολέσας τὸν ἕνα του πόδα εἰς μίαν τῶν τελευταίων παρὰ τὸν Ῥήνον μαχῶν, ἦτο ὁμοῦ πάντοτε πρῶτος ὅταν ἐπρόκειτο περὶ φιλολογικῆς τινος ἐρεῦνης ἢ ἀρχαιολογικῆς ἀνακαλύψεως.

— Εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἔχῃ πάντοτε τὸν ἕνα πόδα εἰς τὴν Γαλλίαν, ὑπέλαβε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ὁ Θωμάς. Ὁ στρατιωτικὸς οὗτος ἀστεισμὸς ἦν ἤκουσεν ὁ Καρφαρέλλης τὸν ἕκαμε νὰ μειδιάσῃ.

— Ναί, φίλε μου, ἀπήντησε πρὸς τὸν ἀγαθὸν χωροφυλάκα, ὅστις ἐδάκνε τὸν μύστακά του ὅπως μὴ ἐρυθριάτῃ, ὁ ποὺς μου εἶναι εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ἡ καρδιά καὶ αἱ χεῖρές μου εἶναι πάντοτε μετ' ὑμῶν.

Ἡ μικρὰ συνοδία εἶχεν ἐπισκερθῆ πάσας σχεδὸν τὰς αἰθούσας τῆς μεγάλης πυραμίδος, ὅτε ὁ Βοναπάρτης ἐλθὼν ἐνώπιον θύρας χαλκῆς ἦν ὁ καιρὸς εἶχε σκεπᾶσει μετὰ στρώμα παχείας πόης, ἐστάθη καὶ ἠρώτησε τὸν Ἰμάμη ποῦ αὕτη ἔφραεν. Ἀλλ' οὗτος χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἐρώτησιν ἀπεποιήθη νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω.

— Διατί; ἠρώτησεν ὁ Βοναπάρτης.

— Ἄρχων, ἀπεκρίθη ὁ Ἰμάμη, ἡ θύρα αὕτη δὲν ἀνοίχθη ἀπὸ τῆς κατακτῆσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἰμὴ ἀπαξ ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν.

— Μὲ εἶναι ἀδιάφορον πότε καὶ ἀπὸ ποῖον ἀ-

αὐτὸν, ὅπως τὸν συγχαρῶσι, καὶ θὰ τὸν ἐνηγκαλί-
ζοντο ἂν τὸ σέβας δὲν ἐχαλίνου τὴν χαρὰν. Ἀλλ'
οἱ σωματοφύλακες, ἐλευθερώτεροι τοὺς τρόπους, ἐ-
πνίξαν σχεδὸν τὸν ἱμάμην, εὐχαριστοῦντες αὐτὸν
διότι τοὺς ἐπανήγαγε σῶον καὶ ἀσφαλῆ τὸν στρα-
τηγὸν τῶν.

Οἱ λόγιοι ἠρώτησαν ἀμέσως τὸν Βοναπάρτην περὶ
τῶν ὅσα εἶδεν εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Σωσώτρινος,
ἀλλ' οὗτος ἐτήρησεν ἐντελῆ σιωπὴν. Ὅτε δὲ πάν-
τες ἐπανεῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα, ὁ Μόγγης πλησιά-
σας τὸν ἀρχιστράτηγον ἠρώτησε·

— Σπουδαίως, στρατηγέ, δὲν θὰ μᾶς διηγηθῆτε
τὰ θαυμάσια ὅσα εἶδατε εἰς τὴν ὑπόγειον ἐκστρα-
τεῖαν σας; Ἀλλ' ὁ Βοναπάρτης ἀπήντησε·

— Φίλτατε, ἐρώτησον ὅ,τι ἄλλο θέλεις πλὴν
τούτου, διότι δὲν δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ.

Ὁ δὲ Μόγγης εἰθισμένος εἰς τὰς στρατιωτικὰς
διαταγὰς, κατέπνιξε τὴν περιέργειάν του, καὶ οὐ-
δεὶς ἐγένετο πλέον λόγος ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου. Δέ-
κα ἔτη μετὰ ταῦτα ἐν τῇ ἐνδόξῳ ἐκστρατεῖα τοῦ
1809, ὁ Ναπολεὼν συνδιαλεγόμενος ἐσπέραν τινα
ἐν Σχενδρούμφ μετὰ τοῦ βαρῶνος Δουρβέ, ἦλθεν εἰς
λεπτομερείας περὶ τῆς ἐπισκέψεώς του εἰς τὸ μνη-
μεῖον τοῦ Σωσώτρινος, καὶ παρασυρόμενος ὑπὸ τῆς
εὐχαριστήσεως τῆς συνομιλίας ἀφῆθη εἰς τὴν θέρ-
μην τῆς φαντασίας του· ἀλλ' ἀίρνης ἐσιώπησεν.

— Εἶσθε δὲσπιστος, βαρῶνε, εἶπε· καὶ δὲν ἐ-
πρεπε νὰ σὰς ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων.
Ἐντούτοις, εἰς τὴν θέσιν μου, θὰ ἐξελήττεσθε σφό-
δρα ἐάν . . . ἀλλ' οὐδὲν πλέον θὰ μάθετε, σὰς
λέγω, προσέθηκε μειδιῶν.

Καὶ τῶντι δὲν ὠμίλησε πλέον περὶ τοῦ ἀντι-
κειμένου τούτου εἰμὴ εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐλένην.

K. P. P.

(*Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΝΑΜΗΤΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

—οοο—

Εἶπομεν (*) ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀνναμητι-
κοῦ Κράτους, ὁμοιάζουσι τοὺς Σίνας ἐξ ὧν
κατάγονται. Καὶ δὲν εἶναι μὲν οἱ ἄνδρες ὡ-
ραῖοι, ἔχουσι ὅμως ζωηρότητα, εὐθυμίαν, εὐ-
ρωστίαν καὶ ἁρμονίαν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ
σώματος.

Αἱ δὲ γυναῖκες; . . . ὅπως καὶ πανταχοῦ
τῆς γῆς· μικρότεραι μὲν τὸ ἀνάστημα, ἀλλ'
εὐμορφώτεραι· ἡ κόμη των εἶναι μελανή καὶ
μακροτάτη. Τινὲς μάλιστα, αἱ κατοικοῦσαι
πρὸς ἄρκτον, ἐπειδὴ τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατέτε-
ρον, ἔχουσι τὴν ὄψιν σχεδὸν λευκὴν ὡς τὴν
τῶν Εὐρωπαίων, καὶ τὸ πρόσωπον εὐρυθμον
καὶ εὐάρεστον. Οἱ βραχίονες καὶ αἱ χεῖρες αὐ-

(*) Ἰδὲ ἀρ. 183 καὶ 184.

τῶν εἶναι εὐσχημοί· φέρουσι δὲ μακροτάτους
τοὺς ὄνυχας. Ἀλλὰ καὶ τοὺς πόδας ἔχουσι
μικροῦς.

Καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καπνίζουσι, ἂν
καί, χάριτι θεῆς, καὶ παρ' ἡμῖν ἤρχισάν τινες
κυραὶ νὰ τσιγαρίζωσι. Μαυρίζουσι δὲ καὶ τοὺς
ὀδόντας αὐτῶν ὡς καὶ αἱ γυναῖκες τῆς Μαλαι-
σίας, αἵτινες πρὸς τούτοις ἀποβάλλουσι τοὺς

Γυνὴ Ἀνναμητις.

τομεῖς, λέγουσαι ὅτι εἰς μόνους τοὺς κύνας
ἀρμόζουσι τοιοῦτοι ὀδόντες.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ πολυγαμίαι εἶναι συγκεχωρη-
μένοι εἰς τὸ Κράτος τούτο, ἕκαστος ἔχει τὴν
ἄδειαν νὰ ἀγοράζῃ δι' 150 ἕως 500 δραχμῶν
ὄσας γυναῖκας θέλει ἡ δύναται, καὶ νὰ συνοικῇ
μετ' αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν πλοῦσιοι ἔρχονται εἰς
γάμον ἀπ' αὐτοῦ τοῦ 15 ἔτους, ὁ δὲ λαὸς τὸ
τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Αἱ γυναῖ-

κες τοῦ λαοῦ ἐργάζονται πλέον τῶν ἀνδρῶν,
καὶ διὰ τοῦτο ὁσάκις οὗτοι πρόκειται νὰ νυμ-
φευθῶσι, ἐκλέγουσι τὰς εὐρώστους καὶ οὐχι
τὰς εὐμόρφους. Οἱ σύζυγοι ἔχουσι τὸ δικαίω-
μα νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐστηροτάτας ποινὰς εἰς
τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καί, ὡς φαίνεται, δὲν
παραμελοῦσι τὸ δικαίωμα τούτο.

Ὁ λαὸς εἶναι γλυκὺς, προσηνῆς, εὐγενῆς
τοὺς τρόπους καὶ εὐφυστάτος· οἱ ἡγεμόνες
ὅμως βάρβαροι καὶ αἰμοχαρεῖς. Τὸ ἔνδυμα
καὶ τῶν δύο φύλων εἶναι ἄρκετὰ κομψόν, οὐχι
ὅμως καὶ καθάριον πάντοτε, διότι ἡ καθαριό-
της δὲν εἶναι ἀρετὴ τῶν Ἀνναμητῶν.

Τὸ ἔνδυμα τῶν γυναικῶν δὲν διαφέρει πολὺ
τοῦ τῶν ἀνδρῶν· σύγκεται δὲ, ὡς φαίνεται ἐν
τῇ παρατιθεμένῃ εἰκόνι, ἐκ μεταξωτῆς ἀναξυ-
ρίδος καὶ ἐκ μακροῦ ἐπενδύτου. Τὸ κεφαλοδέ-
σμιον αὐτῶν εἶναι γαλανὸν καὶ κομψόν· στο-
λίζουσι δὲ τὴν μὲν κεφαλὴν μετ' ἀδαμάντων,
τοὺς δὲ βραχίονας μετὰ ψελλίων, καὶ ἀφίνουσι
τοὺς πόδας γυμνοῦς.

Αἱ ἐγκριτοὶ γυναῖκες ἐξέρχονται καθήμεναι
ἐντὸς φορεῖων κλειστῶν, καὶ συνοδευόμεναι
ὑπὸ ὑπηρετιδῶν· αἱ δὲ τοῦ λαοῦ βαδίζουσι
γυμνόποδες, καὶ φέρουσι μεγάλους καλαμί-
νους πῖλους, ἐντέχνως κατεσκευασμένους, ἵνα
προφυλάττωνται ἀπὸ τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἡλίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—οοο—

Ἀνατολικαὶ ἐπιστολαί. — Σμύρνη. — Αἴγυπτος. — Παλαιστίνη.
Ἰπὸ Γεωργίου Κ. Τυπάλου (νιοῦ). Ἐν Ἀθήναις 1859.

(Ἰδὲ ἀρ. 132. Συνέχ. καὶ τέλος.)

Ἀγαπῶ δὲ πρὸ πάντων τὰς Ἀνατολικὰς ἐπι-
στολάς, διότι ἐπεξεργόμενος αὐτάς, τὰς ἀξιολο-
γωτέρας τοῦλάχιστον τῶν ἐν αὐταῖς εἰδήσεων, δὲν
ἀναγκάζομαι νὰ ἐπιφωνῶ, ὡς μοὶ συμβαίνει συνε-
χῶς λαμβάνοντι ἀνά χειρῶν καὶ ζένων συγγραφέας,
τὸ ἀστεῖον τούτο γαλλικὸν δίστιχον·

- On dit que l'abbé Colette
- » prêche les sermons d'autrui ;
- » moi qui sais qu' il les achète
- » je prétends qu' ils sont à lui. •

Τὴν ὄραν ταύτην ἔχω ὑπ' ὄψιν μου δύο γάλλους
συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων ἀποσιωπῶ τὰ ὀνόματα
διότι καὶ οἱ δύο φιλέλληνας, οἵτινες πραγματευό-
μενοι περὶ τῆς αὐτῆς ιστορικῆς ὑποθέσεως, μὴ στε-
ρουμένης νῆ Δία σπουδαιότητος, ἀντέγραψαν δου-
λικῶς κείμενον κατὰ παραδρομὴν ἐσφαλμένον,

καὶ τοσοῦτῃ προδήλως ἐσφαλμένον ἐν τῇ αὐτῇ σε-
λίδι, ὡστ' ἐβιάσθη νὰ ἐξομοιώσω αὐτοὺς μᾶλλον
πρὸς τυφλοὺς, ἀδυνατοῦντας νὰ διακρίνωσιν ἀπὸ
τοῦ μέλανος τὸ λευκόν, ἢ πρὸς ὄντα λογικὰ ἔ-
χοντα σταλκχμὸν κρίσεως· ὑπέπεσαν δὲ εἰς τὸ αὐτὸ
ἁμάρτημα οὐχι ἅπαξ, ἀλλὰ δις καὶ ἐτι πρὸς.

Ὅτι δὲ αἱ εἰδήσεις τὰς ὁποίας εὐρίσκομεν ἐν ταῖς
Ἐπιστολαῖς ὀφείλουσι εἰς αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως
τὴν ἀντίληψιν, καὶ ὅτι διδάσκουσιν ἡμᾶς περὶ
πολλῶν τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν πραγμάτων, ἀπο-
δεικνύεται ἐκ τῶν ἐξῆς περικοπῶν, τὰς ὁποίας ἐ-
πίτηδες ὑποβάλλω τῷ ἀναγνώστῃ·

« Καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ὑπάρχουσι ἐγ-
χώριοι Αἰγύπτιοι πρεσβεύοντες τὸ ὀρθόδοξον ἀνα-
τολικὸν δόγμα ἐξ ἑκατῶν περιπόων. Ὡς ἐνθυμεί-
σθε, ἀνωτέρω σὰς εἶπον, ὅτι ἔμαθον παρὰ τῶν
ιερέων ἐν τῇ ἐν τῷ Παλαιῷ Καίρῳ Μορῇ τοῦ
Ἁγίου Γεωργίου, ὅτι ὑπάρχουσι διακόσμαι οἰκο-
γένειαι ἐγχωρίων ὀρθοδόξων. Οἱ ἀγαθοὶ ἱερεῖς
ἠπατώοντο ὑπάρχουσι πολὺ πλείωτεροι. Οἱ ἐγ-
χώριοι οὗτοι, ὧν εἶδον τινὰς ἐν τῇ Μορῇ τοῦ Ἁ-
γίου Γεωργίου, ὁμιλοῦσι μόνῃ τῇ ἀραβικῇ
γλῶσσῃ, οὐδὲ ρύξιν κὰρ τῆς Ἑλληνικῆς ἔχον-
τες, καὶ ἐνθόονται ὡς οἱ ἐγχώριοι, ὁπωσοῦν καθα-
ριώτερον ὅμως. Εἶναι ἄρα γε οὗτοι Ἑλληνικῆς
καταγωγῆς; Ἄν εἶμαι εἰς θέσιν ῥ' ἀπαρτήσω εἰς
τὸ ζήτημα τούτο. Οἱ ἐνταῦθα Ἑλληνες ὑποθέτου-
σι, ὅτι οὗτοι εἰσὶ μίγμα τι Ἑλλήνων, ἐγχωρίων
Φελάων καὶ Συρίων. Τινὲς φρονοῦσι (καὶ τούτο
φαίνεται μοι πιθανώτερον), ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι οὗτοι
δὲν εἶναι μίγμα τι, ἀλλὰ καθαροὶ Σύριοι (Σαμ-
λίδες). Ὡς εἶδος, οἱ ὀρθόδοξοι οὗτοι διατελοῦσιν
ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν ἐπιφύσην τῶν Ἑλλήνων,
τοὺς ὁποίους καθ' ὑπερβολὴν σέβονται. Ἐὰν ὑ-
πῆρχεν ἐνταῦθα ἡ θέουσα πρὸς τούτο ἐρέργεια,
πιστεύω, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι οὗτοι εὐκόλως ἐξελληνί-
ζοιτο. Πλὴν τούτων τῶν ὀρθοδόξων ὑπάρχουσι
ἐν Καίρῳ ἕως χίλιοι Ἀλβανοὶ ὀρθόδοξοι, ὧν οἱ
πλείστοι ὁμιλοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσῃ, πάν-
τες δ' ἐγκυχῶνται ἐπὶ Ἑλληνισμῷ. Καθ' ἑαυτὸ
δὲ Ἑλληνες εἰσὶν ἐν Καίρῳ ὑπὲρ τοὺς χίλιους.
Ἐκ τούτων τετρακόσιοι περίπου εἰσὶν ὑπήκοοι τῆς
Α. Μ., οἱ δὲ λοιποὶ ἀνήκουσι εἰς διαφόρους ἐ-
θνικότητας, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, εἰς διαφόρους
ἀλλοδαπὰς προστασίας. Πάντες ἔχουσι ζωηρότα-
τον καὶ ἀκραιφνέστατον τὸ αἶσθημα τοῦ ἐθνισμοῦ.
Οἱ Ἀλβανοὶ εἰσὶν οἱ πλείστοι ῥάπτται, ὑποδημα-
τοποιοὶ, μικροῖμοροι καὶ γιασαξήδες. Ἐκ τῶν
Ἑλλήνων ὀλίγοι εἰσὶ βιομηχανοί, οἱ δὲ πλείστοι
εἰσὶν ἔμποροι. Τὸ πλεῖστον τῆς ἐμπορικῆς κινή-
σεως ἐν Καίρῳ εἶναι εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων·
εἰς πᾶρ εἶδος ἔμπορίου οἱ Ἑλληνες ὑπερτεροῦσιν
ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Σημειώσατε ὅτι δὲν ὁμιλῶ
ἐνταῦθα ἢ περὶ τῶν ἐν Καίρῳ Ἑλλήνων. Μὴ
λησμονῆτε δὲ, ὅτι δὲν ὑπάρχει πόλις τις ἐν Αἴ-
γύπτῳ ἔχουσα μικρὰν τινα ἐμπορικὴν σημασίαν,
ἥτις νὰ μὴ ἔχη Ἑλλήνας ἔμπορους. Ἑλληνες
ἔμποροι ἐγκαταστημένοι ὑπάρχουσι ἕως εἰς τὴν

Ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν Τέμπλ ἔμμετ, ἐγένετο δικηγόρος ἐν τοῖς δικαστηρίοις τῆς Ἰρλανδίας τὸ 1784, καὶ, κατὰ τὴν ἑπταετῆ διάρκειαν τοῦ σταδίου αὐτοῦ, (ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐτῶν), ἀνυψώθη εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν καὶ ὡς ῥήτωρ καὶ ὡς νομολόγος. Ὁ Γράτταμ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ἀναφέρει περὶ ἐκείνου τὰ ἀκόλουθα· «Ἡ λαμπρὸς πρῶτος τῆς εὐγλωττίας, ἡ ποιικιλία καὶ τὸ βάθος τῶν γνώσεων αὐτοῦ περὶ τὰ νομικὰ καὶ τὴν θεολογίαν ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε οὐδεὶς τῶν δικαστῶν, τῶν δικηγόρων καὶ τῶν ἐπιτιμῶν τῆς Ἰρλανδίας ἦν ἱκανὸς ν' ἀντιταχθῆ πρὸς αὐτὸν διὰ συζητήσεως· καὶ ἀποθνήσκων ἀφῆκε φήμην οἷαν οὐδεὶς μετέπειτα ἀπήλαυσε (1).» Ὁ Θωμᾶς Ἄδδης ἔμμετ προτερήματα μὲν ἔχων ἤττον λαμπρὰ, νοῦν ὅμως πολλὸν ὅσον καὶ ὁ πρωτότοκος ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐσπούδασεν ἐν Σκωτία ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Ἐδεμβούργου. Ὁ αἰρ Ἰάκωβος Μάκιντος, ὁ συμμαθητὴς καὶ φίλος του, ὁμιλεῖ συχνὰ μετ' ἐπαίνου περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύσιν του, καὶ λέγει ὅτι τὸν προέτρεψεν ἐντόνως ὅπως ἐναγκαλισθῆ τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Καὶ ἤκουσε μὲν τὴν συμβουλὴν του σπουδάζας τὰ νομικὰ ἐν Λονδίῳ, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ ἢ ὡς δικηγόρος ἐμελλέ ποτε νὰ γίνῃ γνωστὸς ἐν Ἰρλανδίᾳ. Ὁ ἐπιστημώτερος ὅμως τῶν τριῶν ἀδελφῶν, ἐκεῖνος οὐτινος τὰ προτερήματα, ὁ χαρακτήρ, ἡ τραγικὴ εἰμαρμένη ἐλκυστοὶ διὰ πολλοὺς λόγους τὴν συμπάθειαν τῶν μεταγενεστέρων, ὑπῆρξεν ὁ νέος καὶ ἀτυχὴς Ροβέρτος ἔμμετ.

Ἐὰν ἀληθὲς, ὡς λέγουσιν, ὅτι οἱ διακεκριμένοι ἄνδρες εἰσὶ πρὸ παντὸς υἱοὶ τῶν μητέρων αὐτῶν, περιεργὸν ἐστὶ ἐξετάζοντας τὸν ἰδιαιτέρον χαρακτήρα τοῦ νοῦ καὶ τοῦ ἤθους αὐτῶν, νὰ ἀνεύρωμεν τὰ ἔχνη τῆς γυναικείας ἐκείνης ἐπιρροῆς, ἧτις πολλὰκις ἀντίκειται παραδόξως εἰς τὴν εἰμαρμένην τοῦ βίου αὐτῶν. Ὁ πατὴρ τοῦ Ροβέρτου ἔμμετ ἦν ἀνὴρ ἐντιμὸς, ἀπλοῦχος καὶ σταθερὸς τὸν νοῦν, ἀλλὰ κοινός. Ἐπιστολαὶ δὲ τινος τῆς μητρός του, δημοσιευθεῖσαι ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Θωμᾶ Ἄδδης ἔμμετ (2), δεικνύουσιν ὅτι ἦν τρυφερά, μεγαλόφρων, εὐαίσθησθητος εἰς ἄκρον καὶ ἀγχινοστάτη. Ἐκ τῶν τριῶν τέκνων αὐτῆς τὸ μᾶλλον ὁμοιάζον αὐτῇ ἦν ὁ νέος Ροβέρτος, γεννηθεὶς πολὺ μετὰ τὰ ἄλλα ὅτε ἡ μὲν νεότης εἶχεν ἀποχωρεῖσθαι αὐτὴν, οἱ δὲ πρῶτοι υἱοὶ τῆς εἶχον ἀνδρωθῆ. Ἡ ἀγάπη ἦν ἔτρεπε πρὸς τὸ τρίτον τοῦτο τέκνον, ὑπηγόρευεν ἰδιόζουσαν ὄλως μέριμναν, ἦν ἀντήμειψεν αὐτὸ ἐπέκεινα πάσης ἐλπίδος. Προσέημανε δὲ ἐνωρὶς σπάνια καὶ λαμπρὰ πλεονεκτήματα. Παράδοξον τι

κράμα ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὄξυνσις, μεγάλη δύναμις προσοχῆς, θερμὴ καὶ ποιητικὴ φαντασία, καὶ νοῦς εὐθεὶς καὶ διορατικὸς, καθίσταν αὐτὸν ἐξίσου πρόσφορον εἰς τὰς φιλολογικὰς καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας. Εἶχε δὲ καὶ ἀκαταγώνιστον θέλησιν, ἠνωμένην ὅμως μετὰ μεγίστης γλυκύτητος ἤθους. Ἐπειδὴ δὲ χαιρομεν πάντες ὁσάκις βλέπωμεν διαγραφομένους κατ' αὐτὴν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τοὺς χαρακτήρας τῶν ἐκλεκτῶν φύσεων, ὁ Μάδδεν διηγείται εὐχαρίστως ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Ροβέρτου ἔμμετ ἀνέκδοτον, παιδαριῶδες μὲν κατ' ἐπιφάνειαν, ἀποδεικνύον ὅμως τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ νοῦ αὐτοῦ. Ἐνωρὶς ἀνέπτυξε ῥοπήν πρὸς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας· τὰ μαθηματικὰ καὶ ἡ χημεία ὑπῆρξάν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡλικίας τῶν δώδεκα ἐτῶν αἰ κατὰ προτίμησιν σπουδαί του. Συνεβίβη δὲ νὰ ἐπιδίδηται εἰς χημικὰ πειράματα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς του. Καὶ ποτε μετὰ τὴν ἐκτέλεισιν πειράματός τινος ἐνέκυψεν εἰς τὴν μελέτην ἀλγεβρικοῦ τινος βιβλίου, καὶ ἐζήτησε τὴν λύσιν προβλήματος, ὅπερ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως, ἦν δυσχερέστατον. Ἐνῶ δὲ κατεγίνετο ἔπρερεν ἀσυλλογίστως τὴν χεῖρα εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐδηλητηριάσθη δι' ὑδραργύρου, ὃν μικρὸν πρὶν ἐκράτει ἀνά χεῖρας. Οἱ δριμυεῖς πόνοι οὗς ἠσθάνθη ἀμέσως ἀνήγγειλον αὐτῷ τὸν κίνδυνον καὶ τὴν ἀφορμὴν τῆς ὀδύνης· φοβούμενος ὅμως μὴ πρὸς ποιητὴν τῆς ἀφροσύνης του ἀπαγορεύσῃ αὐτῷ τὴν χρῆσιν τῶν κινδυνωδῶν τούτων πειραμάτων, οὐδένα εἰδοποίησεν, ἀλλὰ καταβάς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀνεζήτησεν εἰς τὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν τὸ περὶ *Δηλητηρίου* ἄρθρον, καὶ ἀνέγνω ὅτι ἡ κιμωλία διαλυομένη ἐντὸς ὕδατος ἐθεωρεῖτο ὡς ἀντιφάρμακον εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Ἐνθυμηθεὶς δὲ ὅτι εἶδε ποτε κιμωλίαν ἐν τινι παρακειμένῳ ἀμαξοστασίῳ, κατέβη εἰς τὴν αὐλήν, ἔθραυσε τὴν κεκλεισμένην θύραν τοῦ ἀμαξοστασίου, κατώρθωσε νὰ εὑρῇ τὸ ζητούμενον, παρεσκεύασε καὶ ἐπιε τὸ ἀντιφάρμακον, καὶ ἐπανελάβε τὴν μελέτην τοῦ προβλήματος. Τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης ὁ παιδαγωγὸς του, ὁ δόκτωρ Λούις, ἰδὼν αὐτὸν εἰς τὸ πρόγευμα τὸ πρόσωπον ἔχοντα τόσον ἠλλοιωμένον ὥστε μόλις ἀνεγνώριζετο, τὸν ἠρώτησε μετὰ ψυχικῆς ἀγωνίας, καὶ ἔμαθεν ἐπὶ τέλους ὅτι διήλθεν ἅπασαν τὴν νύκτα φρικωδῶς βασανιζόμενος, καὶ ὅτι ὠφελούμενος ἀπὸ τῆς ἀπνίας ἐξηκολούθησε τὴν σπουδὴν τοῦ προβλήματος, ὅπερ καὶ ἔλυσε.

Ὁ δόκτωρ Λούις εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ ἀνατροφὴ τοῦ Ροβέρτου ἔμμετ, ἦν ἱερὸς διαμαρτυρούμενος, ἔχων νοῦν πεπαιδευμένον καὶ δόξας φιλελευθέρους. Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ ἀνεδέχθη τὴν καλλιέργειαν τῶν ποικίλων πλεονεκτημάτων τῆς πλουσίας ἐκείνης φύσεως, καὶ, ὡς λέγουσιν, οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐμπνεύσας εἰς τὸν νέον αὐτοῦ μαθητὴν ἀποστρεφῆν κατὰ τῆς μισαλλοδοξίας καὶ τῆς θρησκευτικῆς καταδυναστείας. Ἀφοῦ διήκουσε τῶν ἐν τῷ σχολίῳ τοῦ Σαμουήλ Οὐίτ διδασκομένων μαθημάτων, περιωνύμω κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διὰ

τὰ μαθηματικὰ πρὸ πάντων, καὶ τῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Τριάδος, μετέβη τῷ 1796 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ ἀγίου Κολόμβου. Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο κεῖται ὀλίγον μακρὰν τοῦ Δουβλίνου, ἐπὶ λόφῳ ὅθεν φαίνονται μακρὰν ἡ θάλασσα, ἡ πόλις, τὰ ὄρη καὶ ὁ κόλπος ὃν οἱ Ἰρλανδοὶ, ἐν τῇ πατρικῇ αὐτῶν ὑπερηφανίᾳ, συγκρίνουσι πρὸς τὸν τῆς Νεαπόλεως. Ἐξηκολούθησε δὲ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας, βραβεύμενος κατ' ἔτος ὑπὸ διαφόρων Σχολῶν. Σώζονται εἰσέτι εἰς ἄγιον Κολόμβον, ἀνωθεν μαύρων βράχων ὅς ὁ δὴν ἡλιος χρωματίζει ῥοδοειδῶς, τὰ λειψάνα ναοῦ κυκλοτεροῦς, ὅπου, ὡς λέγουσιν, ὑπὸ τὴν σκιάν φηγοῦ, ἐπὶ ἡκρωτηριασμένης στῆλης ὁ Ροβέρτος ἔμμετ ἐκάθητο, ἀναπολῶν περιλυπὸς τὰ παθήματα καὶ τὸ ὄνειδος τῆς πατρίδος του.

Ἐνῶ δὲ ἡ παιδικὴ αὐτοῦ ἡλικία παρήργετο ἐν μελέτῃ ὑπὸ τὰς εἰρηνικὰς σκιὰς τοῦ ἀγίου Κολόμβου, ἡ καταγιγῆ ἐμυκάτο, καὶ αἱ ἀκαταπαύστως ἀναγεννώμεναι ταραχαὶ τῆς Ἰρλανδίας μετεβλήθησαν εἰς ἐπίρρονον ἐπανάστασιν. Ἡ ἀπόστασις τοῦ 1798, ἐξαπλωθεῖσα ἐπ' ἅπασαν τὴν χώραν, παρ' ὀλίγον ἐπετύγγαθεν. Καὶ δὲν προτιθέμεθα μὲν νὰ περιγράψωμεν ἐνταῦθα τὰ ἀξιομνημόνευτα ἐκεῖνα ἔτη· ἀλλ' ὅμως προεισαγωγικαί τινες παρατηρήσεις καθίστανται ἀπαραίτητοι, καὶ συμφέρει πρὸς κατάληψιν τῆς ὑποθέσεως νὰ θέσωμεν ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀναγνώστου τὴν εἰκόνα ἀγνώστων ἢ μᾶλλον λησμονηθέντων σημείων γεγονότων. Σ. (Ἀκολουθεῖ.)

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—000—

Ὁ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΤΩΝ ΚΛΙΒΑΝΩΝ. Ὁ ἐν Νεοβορᾶκῳ μηχανικὸς Κ. Βέρδανος κατεσκεύασε κλιβανὸν ἐνεργούντα αὐτομάτως δι' ἀτμοκινήτων μηχανῶν. Ὁ κλιβανὸς οὗτος ὑπάρχει ἐν Βρουκλίνῳ παρὰ τὸ Νεοβορᾶκον, εἶναι διόροφος καὶ ὁμοιάζει οἰκίαν, διότι ἔχει μῆκος μὲν 18, ὕψος δὲ 32 ποδῶν. Εἰς ἐκάστην ὀροφὴν ὑπάρχουσι δύο θύραι· καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς εἰσάγονται διὰ μηχανισμοῦ οἱ μέλλοντες νὰ ἐψηθῶσιν ἄρτοι, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἐξάγονται ἐψηθέντες ὡσαύτως διὰ μηχανισμοῦ, καὶ καταπίπτουσιν εἰς ἀμαξάν παρακειμένην. Οἱ διὰ μιᾶς εἰσαγόμενοι ἄρτοι ἀναβαίνουσιν εἰς 2,000, ὧν ἕκαστος ἔχει βάρος 4—5 λιτρῶν. Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ἐργάζονται μόνον 50 ἄνθρωποι, ἐνῶ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον ἀπαιτοῦνται ἐπέκεινα τῶν 200. Τὸ ποσὸν τῶν ἄρτων τῶν καθεκάστην διὰ τῆς μηχανῆς ταύτης κατασκευαζόμενων ἀναλογεῖ πρὸς ἡμερησίον ἐργασίαν 300 κοινῶν ἄρτοπωλείων.

ΤΟ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΝ. Ἐν τῇ γαλλικῇ ἐφημερίδι τῇ ἐπιγραφομένῃ *Nouvelliste de Rouen* ἀνεφέρετο ὁ ἐξῆς περιεργὸς ὑπολογισμὸς ἐπὶ δισεκατομμυρίου. Δισεκατομμύριον φράγκων ἔχει βάρος πέντε

ἐκκατομμυρίων χιλιογράμμων· διὸ πρὸς μετακόμισιν αὐτοῦ ἀπαιτοῦνται διὰ ξηρᾶς μὲν 2,080 τέθριπποι ἄμαξαι, διὰ θαλάσσης δὲ πλοῖον ἰσομέγεθες τῆς κιβωτοῦ τοῦ Νῶε, ἧτοι 309 πηγῶν μήκους, 50 πλάτους καὶ 30 ὕψους. Ἐὰν δὲ τὰ πέντε ἐκατομμύρια χιλιογράμμων ἀργύρου μετασχηματισθῶσιν εἰς ῥάβδον ἔχουσαν περίμετρον ἐνὸς τετραγωνικοῦ δακτύλου, αὕτη θέλει ἔχει μῆκος 655,000 μέτρων, δηλαδὴ πλείονα ἔκτασιν ἢ ὅση ἀπαιτεῖται ἵνα περιτοχισθῆ ὀλόκληρος ἡ πόλις Παρισίων ὑπὸ κιγγλίδος ὕψους 10 ποδῶν. Καταστρώνοντες δὲ ἐξ ἐνὸς δισεκατομμυρίου μονοφράγκων νομισμάτων ὁδὸν ἔχουσαν πλάτος 4 μέτρων, θέλομεν καλύψαι αὐτὴν ἐπὶ 132,250 μέτρα κατὰ μῆκος, ἧτοι ὀλόκληρον τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐκ Παρισίων εἰς Ρουάν. Ἐὰν πάλιν διαθέσωμεν τὰ μονοφράγκα κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ἡ ὁδὸς θέλει ἐκταθῆ ἐπὶ 24,000,000 μέτρα, ἧτοι θέλει ἀποθῆ ἐπὶ 700 λεύγας μακροτέρα ἢ ἡ ἡμιδιάμετρος τῆς γῆς. Ἐὰν ἐπὶ τέλους τὸ δισεκατομμύριον τῶν μονοφράγκων ἐτίθετο κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς κιβώτιον, ἐξ οὗ νὰ ἐξέρχεται ἐν φράγγον κατὰ λεπτόν τῆς ὥρας, ἔπρεπε νὰ παρέλθωσιν εἰσέτι 72 ἔτη πρὶν ἢ ἐξέλθῃ ὀλόκληρος ἡ ποσότης αὕτη.

ΠΕΡΙ ΒΙΒΛΙΩΝ. Οἱ ἀρχαῖοι στερούμενοι τυπογραφίῶν ἠναγκάζοντο ν' ἀγοράζωσιν εἰς ἀδράς τιμὰς τὰ βιβλία· οὕτως ὁ Πλάτων ἠγόρασε φιλοσοφικά τινα συγγράμματα τοῦ Φιλολάου ἀντὶ 100 μνῶν, ἧτοι δέκα περίπου χιλιάδων δραχμῶν· ὁ Βησσαρίων ἠγόρασε 600 διάφορα ἑλληνικὰ χειρόγραφα ἀντὶ 30,000 σκούδων, ἧτοι ἑβδομήκοντα καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων δραχμῶν. Τῷ 1438 ἐπωλήθη ἐν Φλωρεντίᾳ δίτομον ἀντίτυπον τῆς ἱερᾶς Γραφῆς ἀντὶ 20 φλωρινίων, ἧτοι ὑπὲρ τὰς 1700 δραχμάς. Συγχρόνως ἐπωλήθησαν δύο ἕτερα βιβλία, ἐξ ὧν τὸ μὲν περιεῖχε διάφορα ποιήματα τοῦ Πλάτωνος, τὸ δὲ ἕτερον τοῦ Πλουτάρχου, ἀντὶ 50 φλωρινίων, ἧτοι 5,000 δραχμῶν. Τῷ 1464 τὸ βιβλίον τὸ ἐπιγραφόμενον *Rationale divinarum officiorum Durandi* ἐτιμᾶτο ἀντὶ 450 δραχμῶν. Τῷ 1467 τὸ τοῦ θεοῦ Αὐγουστίνου *De civitate dei* πόνημα ἐτιμᾶτο ἀντὶ 400 δραχμῶν. Τῷ 1470 βιβλία εἰς φύλλον ἐπωλοῦντο συνήθως ἀντὶ 50—55 δραχμάς. Καὶ τὸ 1493 τὰ εἰς 4. βιβλία ἐτιμῶντο μόλις 14 δραχμάς. Νῦν δὲ τὰ τοιαῦτα πωλοῦνται συνήθως ἀπὸ 3 ἕως 8 δραχμῶν.

Κατὰ τὴν Θ', Ι', ΙΑ' καὶ ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα ἡ σπάνις τῶν βιβλίων ἦτο μεγίστη· ὅθεν ἡ κατὰ τὴν ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα ὑπάρχουσα βιβλιοθήκη ἐν Pontigny τῆς Βρετανίας, ἐθαυμάζετο ὡς ἡ πλουσιωτέρα τῆς Εὐρώπης, καὶ τοι συγκριμένη ἐκ 200 μόνον τόμων. Ἐκ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν βιβλιοθηκῶν ἡ πλουσιωτέρα πασῶν ἦτο ἡ τοῦ Ἐδβάρδου Κόμπος Φριούλου, αὐλικοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Λοθαριίου· ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ἐσύγκειτο ἐκ 50 τόμων, ἦν τῷ 868 ἔτει, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ, διαιμοίρασε πρὸς τοὺς τρεῖς αἰτοῦ υἱοὺς ὡς πολῦτιμον περιουσίαν. Κατὰ δὲ τὴν ΙΑ' καὶ ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα αἱ σημαντικώτερα βι-

(1) Grattam, life and times.

(2) Ὁ δόκτωρ Μάδδεν ἰδημοσίευσε τὴν βιογραφίαν τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τῶν ἠνωμένων Ἰρλανδῶν. Ἐν δὲ τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Ροβέρτου καὶ Θωμᾶ Ἄδδης ἔμμετ, εὐρίσκωμεν περὶ τοῦ βίου τῶν δύο τούτων περιήμων ἀνδρῶν ἀκριβεστάτας εἰδήσεις, ἱρκανισθείσας ἐκ τῶν κυριωτέρων πηγῶν, καὶ συλλεγείσας μετ' ἐπιμελείας διὰ κρυύσεως σέβας πρὸς τὴν μνήμην αὐτῶν.

βλιοθήκαι ήσαν ή τής μονής του Καστινίου, όρους συγκειμένη εξ 90 τόμων, και ή τής παρά την Ραβέννην Πομπώσης μονής εκ τόμων 62.

Από του 1455 μέχρι του 1536 μόνον εις 184 πόλεις υπήρχον τυπογραφεία, άλλ' ειργάζοντο μετά ποσαύτης δραστηριότητος, ώστε εις τό διάστημα τούτο έγινοντο 32,529 εκδόσεις, αποτελούσαι 15,246,500 σώματα, άτινα, λογιζομένου εκείνου κατά μέσον ή μάλλον κατ' ελάχιστον όρον, εκ δύο τόμων, αποτελούσαι 32,529,000 τόμους.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ. Κατά τό 1779 εύρέθη παρά τά εν Βελλεβίλλη λατομεία λίθος φέρων τά εξής και κατά την ακόλουθον τάξιν στοιχεία.

J. C.
J.
L.
E.
C. H.
E. M.
I. N.
D. E.
S. A. N. E. S.

Εστάλη δε προς την εν Παρισίους Ακαδημίαν των επιγραφών, ήτις μάτην επί πολλάς εβδομάδας καταερίνετο να αναγνώση αυτά. Επελθών δε εν τω καταστήματι κανδηλανάπτης τις εκ Μοντμάρτης, και ιδών την επιστολήν ανέκραξε μετά γέλωτος. «Αύτη είναι ή επιγραφή την όποιαν οι σοφοί αδυνατούσι ν' αναγνώσωσιν; Εύγε!... Και τί εύκολώτερον και προς τόν συλλαβίζοντα αυτόν ή δέν βλέπουσιν ότι αύτη εδεικνυεν εις τους τιτανοποιούς την όδον την άγρουσανείστα λατομεία; ιδού τί λέγει ici le chemin des ânes, ήτοι ενταύθα ή όδος των όνων».

ΠΕΡΙ ΚΟΜΗΤΩΝ. Ο κομήτης ο κατά τό 1857 κατατρομάξας τον κόσμον όλον,

De Paris au Pérou, du Japon jusqu' à Rome, και περί ου ώμίλησεν εν εκτάσει ή Παρδώρα, κλίνει πλέον των 30° επί τής εκλειπτικής, ήτοι διέρχεται 700,000 περίπου λεύγας από τής γής! Κακώς δε είχαν τότε αναγγείλει αι πολιτικοί άπάσης τής Ευρώπης εφημερίδες, ότι κατά τους υπολογισμούς Γερμανού τινος αστρονόμου, έμελλεν ούτος να συναντηθῆ εν τῇ πορεία αυτού μετά τής γής, διότι ούδεις των αστρονόμων ειχε ποτέ κάμει τούτην τινα πρόβρῆσιν, ήν πρώτος εδημοσίευσε Βέλγος τις ίσρευς. Ματθαίος Λαίνσβεργος τούνομα, ο και συγγραφεύς Καλανδερίου ως ο ήμέτερος Καζιμίας.

Κατά τό λήξαν έτος 1858 εφάνησαν εξ νέοι κομήται, εξ ών ο λαμπρός και μέγας ο επικληθείς του Δονάτου, εκ του ονόματος του ανακαλύψαντος αυτόν αστρονόμου τής Φλωρεντίας Donati, του υπολογίσαντος και την πορείαν αυτού. Ο κομήτης ούτος ειχε κλίσιν επί τής εκλειπτικής 63, και 48, και την 30 Σεπτεμβρίου εύρίσκετο εν τῷ περιλήφ αυτού, δε απέιχε του ήλιου 22 000,000, λευγών· την δε 9 Οκτωβρίου εύρίσκετο εις τό πε-

ρίγειον, και επομένως επλησίασε την γῆν 20,000, 000. λεύγας. Επρωγώρει δε καθεκίστην κατά 1,200,000 λεύγας! Η διάμετρος του πυρήνος αυτού ειχεν έκτασιν 1070 λευγών, ήτοι τρίς μικρότερον τής γήϊνης· τό δε υψος τής ουράς αυτού ήτο τουλάχιστον 13,000,000 λευγών, και τό πλάτος αυτής, κατά τό άνω μέρος, 2 1/2 έκταμομυρίων λευγών.

ΠΕΡΙ ΠΛΑΝΗΤΩΝ. Από τάς αρχάς τής παρουσίας εκατονταετηρίδος μέχρι του 1857 έτους ανακαλύθησαν πενήτηντα μικροί πλανήται· κατά δε τό λήξαν έτος τέσσαρες έτεροι, εις δηλαδή υπό του Κ. Λαυρεντίου, και τρεις υπό του Κ. Γολσμυθίου.

ΙΑΤΡΟΣΤΑΤΙΚΑΙ ΠΑΝΡΟΦΟΡΙΑΙ. Κατά την ιατροφαρμακευτικήν τής Γαλλίας έπιτηρίδα, την δημοσιευθείσαν εν έτει 1857 υπό Φ. Ρουθαύδου, υπάρχουσιν εν Γαλλία 44,258 διδάκτορες τής ιατρικής και χειρουργίας, 6,765 ιατροί (officiers de santé) και 5,540 φαρμακοποιοί, ενῶ τῷ 1853 υπήρχον 44,217 διδάκτορες, 7,224 ιατροί και 5.475 φαρμακοποιοί.

Υπάρχουσι προς τούτοις 1177 νοσοκομεία έμπεριέχοντα 103,857, κλίνας, ώστε αναλογεί.

1, Ιατροί (συμπεριλαμβανομένων και των διδάκτορων) επί 1940 κατοίκων.

1, Φαρμακοποιοί· επί 6914.

1, Νοσοκομείον επί 30,000, και

1, Κλίνη επί 344.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΚΑΥΣΩΝΕΣ. Η γαλλική εφημερίς ή επιγραφομένη Ταχυδρόμος τής Αβρης, στηρίζομένη έφ' ιστορικῶν πληροφοριῶν, αναφέρει τά έτη καθ'ά από τής Ζ' εκατονταετηρίδος έγινοντο εν Ευρώπη μεγάλοι κατά τό έαρ καύσωνες. Ταύτα δε είσι τά εξής· 658, 859, 993, 1000, 1022, 1132, 1159, 1171, 1260, 1276, 1277, 1293, 1294, 1303, 1304, 1393, 1474, 1558, 1559, 1540, 1541, 1556, 1615, 1616, 1646, 1652, 1698, 1718, 1732, 1733, 1744, 1745, 1746, 1748, 1754, 1760, 1667, 1778, 1779, 1788, 1802, 1811, 1818, 1830, 1835, 1846. 1857, εις 2 πρόσθεσ και τό ήδη λήξαν έαρ.

Ι. ΔΕΚΙΓΑΛΛΑΣ.

Η ΕΥΤΥΧΙΑ.

Άσμα διά την νεολαίαν των Σχολείων.

—ooo—

Τῆς εὐτυχίας ἡ σκιά
πολλὰκις ἀπατᾷ
ὡς πλησιάζει, ὠχρῆ,
καὶ σβύρει, καὶ πετᾷ.

—ooo—

Ἡ Εὐτυχία.

Τοῦ Κροίσου δ' οἱ θησαυροὶ
δὲν κάμουν εὐτυχεῖς
καὶ τὴν γαλήνην ἀφαιρεῖ
ὁ πλοῦτος, τῆς ψυχῆς.

Ἐδόθη εἰς τὴν καλλοίην
εἰς ἡμέρας ζωῆς
τῆς γῆμης πρίγει τὴν φαιήν
τοῦ φθόγου ἢ προῆ.

Ἡ δόξα, κόρη τ' οὐρανοῦ
ποῦ ἀκτινοφορεῖ,
τὸν τοῦν μεθύει τοῦ κοινοῦ,
πλήρ δὲν παρηγορεῖ.

—οοο—

Τὸ γλυκὸν ῥόδον ἀν' ἀρθῆ,
ἀν' θάλλωσ' οἱ καρποὶ,
τὸ ῥόδον θερὰ μαρανθῆ,
τὸ μῆλον θὰ κοπή.

—οοο—

Τί βλέπομεν ἐπὶ τῆς γῆς;
φθορὰν παρτοσειρήν
δύει τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς
εἰς κύματα σκοτεινῆν.

—οοο—

Ἄδυτον ὁμως τῆς ψυχῆς
εἶν' ἢ παιδεία γῶς,
καὶ ἀληθῶς εἶν' εὐτυχῆς
ὁ ἀληθῶς σοφός.
(Ἐκ τῶν τοῦ Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.)

Εἰς τὴν Πρῶτην τοῦ ἔτους.

—οοο—

Ἐν ἄστρον ἔτι ἔδυσεν ἐκ τ' οὐρανοῦ τῶν χρόνων,
Ἐν ἔτος ἔτι ἔσθυσεν, .. ἀπέθανεν, .. ἐχάθη,
Καὶ ἄλλος νεαρὸς ἀστὴρ, τὸν οὐρανὸν χρυσῶων,
Φαίδρος ἀπὸ τοῦ μέλλοτος ἀνέρχεται τὰ βᾶθη.

—οοο—

Νὰ κλαύσωμεν τὸν θρήσκορτα, ἢ τὰ χαρῶμεν φίλοι,
Τοῦ νεογνοῦ τὴν γέννησιν γαῖδοι ἀνευφημοῦντες;

Ἄς κλαύσωμεν! ὦ, τῶν θρητῶν ἀπέμαθον τὰ χεῖλη
Νὰ μειδιοῦν, κ' ἐμάθομεν τὰ κλαίωμεν θρηνοῦντες!

—οοο—

Ἄς κλαύσωμεν, .. ἀλλ' ὄχι, μὴ, τὸν θάνατον τοῦ
[χρόνου!]

Μὴ ζῶν ἐπαρηγόρησε τὰ ἀλγη τῶν ψυχῶν μας;
Μὴ τὸν ὀδόντα ἀράγε ἐξήμβλυσε τοῦ πόνου,
Τὸ δάκρυ μὴ ἀπέμαξε ποτὲ τῶν οφθαλμῶν μας;

—οοο—

Ὅταν σὺ, τάλια, ἔκλαιες, ὦ! δὲν σ' ἐπαρηγόρει
Ἀνασθητός παρήρχετο εἰς τὰς ἀθύσσους πλέων.
Ἄγοῦ αὐτὸς ἀπέθανε, καὶ σὺ μὴ περθηγόρει . . .
Μὴ τὸν θρητῆς, μὴ σπαταλῆς τὰ δάκρυά σου
[κλαίων.

—οοο—

Ναί! μὴ ἀγρίης δάκρυ σου ὁ τάφος τῶν τὰ πινη.

Εἶνε ὑγρὸν πολῦτιμον, ὑγρὸν ζωὴν ἐγκλειστον
Ὁ χῦναι ἢ καρδία μας ροσοῦσα, ὅπως χῦναι
Τὸ κόμμι του τὸ ροσηρὸν δειδρῦλλιον δακρῖον!

—οοο—

Καὶ τί λοιπὸν τὰ κλαύσωμεν; .. ὦ! ποῖα εἰρωνεῖα
Νὰ ἐρωτᾷ ὁ ἄνθρωπος τί τὰ θρητῆση πρέπει:
Ταλαίπωρε! τίς βρεμβασμός, τίς ἔκτασις γλυκεῖα,
Τίς κρύβιος χαρὰ λοιπὸν τὰ κλαίης σ' ἀποτρέπει;

—οοο—

Χαρὰ; .. ἦτις τὰ ὄτ' εἰς τὰς κραυγὰς σου,
[φράττει,

Καὶ πρὶν γαρήναρα χωρεῖ, καὶ σβύρει πρὶν φωτῆση,
Ἦτις φρουρὸν τῆν μελέαν τῆς τῶν συμφορῶν σου
[τάττει

Ἦτις μὴδὲ τῆς λήθης κἄν ἢ γάρχη σὲ κοιμίη;

—οοο—

ὦ! ὄχι κλαῦσον, θρητῆσον τοὺς πόνοους, τὰς χα-
[ράς σου,

Τὸ παρεῖθόν σου θρητῆσον, ἀν' ἐφυγεν ὠραῖον,
Ἦ ἄφες κἄν τὰ βεῦσωσι σιγὰ τὰ δάκρυά σου,
Ὅσα φλογώδες παρεῖθόν ἐγέννησες καὶ καῖον.

—οοο—

Ναί! κλαῦσον τὰς χιμαῖρας σου, τοὺς πόνοους, τοὺς
[ὄνειρούους,

Ὅσοις πικρὰ ἐξέγερσις διέλωσ' αἰφριδίως,
Τὰς τέρψεις ἄς ἐκ κύλικος ἰσοχειλοῦς καὶ πλήρου
Ὁ μέλλων σου ὑπέσχετο τὰ σὲ ποτίση βίος!

—οοο—

ὦ! πόσοι εἶν' ἐγῶσιτῆς ὁ ἄνθρωπος ὁ κλαίων,
Καὶ ἄλλοι, ἀν' αὐτὸς θρητῆ, τὰ συνθρητῶσι θέλει,
Καὶ τὰ σκορπίλῃ τῆν χαρὰν τοῦ στήθους τῶν ἐγγέων
Πικρίας δηλητήριον ὅπου ὑπάρχει μέλι!

—οοο—

Συγγνώμην, φίλοι μου, ἐὰν στεράζω σῶς βαρύνω,
Ἄν, ἔτι το λημρότερος, ποθῶ τὰ συνθρητῆτε!
Ἀφήσατέ με τὰ θρητῶ, τὸ δάκρυ μου τὰ χῦνω,
Καὶ σεῖς, ἀμέριμνοι, γαῖδοι τὰς ὥρας σας χαρῆτε.

—οοο—

Τὸν χρόνον τὸν ἀμέριμνον χαρῆτε ἀμερίμως! ..
Φαίδρος αὐτὸς ἀρέτελε, .. γαῖδοι σεῖς ὡς ἐκεῖνος.
Δεχθῆτέ τον καὶ εἰς γαῖδος τοῦ στόματός σας ἔ-
[μνος

Ἄς κάμη τὰ λησμορηθῆ ὁ ἰδικός μου θρητῆς.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΤ. ΒΑΛΛΟΣ.